

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра фінансів

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В
УКРАЇНІ

Студента 2 курсу, 1 групи,
спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціалізації «Державні та муніципальні
фінанси»

Озеруги Андрія
Олександровича

Науковий керівник
к.е.н., доцент кафедри фінансів

Шевченко Світлана
Олексіївна

Керівник освітньо-професійної програми
д.е.н., професор

Макогон Валентина
Дмитрівна

Завідувач кафедри фінансів,
д.е.н., професор,
заслужений діяч науки і техніки України

Чугунов Ігор
Якович

Київ 2020

ЗМІСТ

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1.....	4
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ.....	5
1.1. Економічна сутність акцизного податку та його роль у фінансовій системі держави	5
1.2. Зарубіжний досвід побудови системи акцизного оподаткування.....	9
РОЗДІЛ 2.....	16
АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК ЯК СКЛАДОВА ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	16
2.1 Роль акцизного податку у формуванні доходів бюджетної системи України.....	16
2.2 Особливості акцизного оподаткування в Україні.....	25
РОЗДІЛ 3.....	30
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	30
3.1 Пріоритети акцизного оподаткування на сучасному етапі економічного розвитку.....	30
3.2 Шляхи реформування фіскального та регулюючого потенціалу акцизного податку.....	38
Висновки.....	44
Список використаних джерел	47
Додатки	51

Вступ

Актуальність теми. Акцизний податок є одним із найважливіших податків в структурі надходжень бюджету України, не менш важливим цей вид податку є і для іноземних країн. Він виконує регуляторну функцію та відіграє важливу фіскальну роль. На нашу думку, в Україні існує багато питань пов'язаних з акцизним оподаткуванням для розв'язання яких потрібно вивчити історію впровадження даного виду податку в нашій країні та ознайомитись із зарубіжним досвідом використання. Основними питаннями щодо акцизного оподаткування є визначення переліку підакцизних товарів і бази оподаткування, оптимальних ставок податку та усунення недоліків пов'язаних із адмініструванням податку до бюджету.

На сьогодні існує ряд питань та проблем які потребують вирішення щодо акцизного оподаткування. Свідченням наявних проблем є різниця між темпами росту секторів економіки в яких використовується акцизне оподаткування та секторів в яких реалізується інша форма оподаткування, наявність тіньового обігу підакцизних товарів та невдоволення покупців підакцизних товарів – фактичних платників акцизного податку. Висока актуальність перелічених проблем стала мотивом написання даної наукової роботи.

Особливо актуальними шляхами вирішення проблем акцизного оподаткування та підвищення доходів бюджету є рішення непов'язані з посиленням податкового тиску який і так застосовує уряд нашої держави заради виконання домовленостей з міжнародними фінансовими установами та іноземними країнами в обмін на фінансову допомогу.

Розробленню теоретичних основ організації та функціонування акцизного податку присвячені праці таких вчених як В. Андрущенко, Д. Гетманцева, О. Данілової, А. Дриги, Ю. Іванової, Л. Касьяненко, В. Коротун, А. Крисоватого, М. Кучерявенко, І. Лютого, І. Майбурова, Н. Новицької, Т. Паєнтко, А. Соколовської, І. Хлебнікової, І. Чугунова, О. Фрадинського, М. Яроша та ін.

Мета дослідження. Метою дослідження є здійснення об'єктивного аналізу сучасного стану реалізації акцизного оподаткування, виявлення проблемних питань з

метою подальшого знаходження економічно обґрунтованих шляхів їх вирішення та розробка методів покращення адміністрування акцизного податку в Україні.

Завданнями дослідження є:

- визначити економічну сутність акцизного податку та його роль у фінансовій системі країни;
- дослідити зарубіжний досвід побудови системи акцизного оподаткування;
- розкрити роль акцизного податку у формуванні доходів бюджетної системи України;
- проаналізувати особливості акцизного оподаткування в Україні;
- охарактеризувати особливості акцизного оподаткування в Україні;
- визначити шляхи реформування фіскального та регулюючого потенціалу акцизного податку.

Об'єкт дослідження. Об'єктом наукового дослідження є система адміністрування податків в Україні.

Предмет дослідження. Фінансово-економічні відносини між державою та платниками щодо нарахування, стягнення та сплати акцизного податку.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мною мети застосовано: метод аналізу та синтезу, метод аналогій, метод узагальнення, метод абстрагування, дедукції та індукції а також економіко-статистичні методи.

Практичне значення одержаних результатів полягає у формуванні висновків щодо урядової політики в сфері акцизного оподаткування та наведення пропозицій за умови непогодження із такою політикою.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних та практичних рекомендацій щодо підвищення ролі акцизного податку у доходах бюджету, основа яких ґрунтується у розширенні бази оподаткування, ліквідації пільг.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ

1.1. Економічна сутність акцизного податку та його роль у фінансовій системі держави

Сучасна тенденція до швидкої динаміки розвитку державних фінансів, призводить до посиленої потреби у фінансових ресурсах які забезпечуються діяльністю державних органів сфері податків. Останнім часом Україна характеризується посиленням ролі податкового регулювання яке має на меті вирішити практичні соціально-економічні завдання держави. Окрім цього, поглиблення інтеграції національної економіки у світову економіку та торгівлю показує сильну залежність конкурентоспроможності економіки від рівня ефективності податкової системи країни. Тому все частіше питання з покращення податкової сфери обговорюються урядами країн з розвиненою економікою та країн, що розвиваються. Україна не є виключенням. Питання які стосуються податкової та митної політики все частіше ставляться на ключові позиції, і особлива роль в підвищенні доходів держави відведена акцизному податку.

Система акцизного оподаткування у провідних країнах світу формується з огляду на необхідність дотримання балансу інтересів виробників та споживачів, суспільної необхідності підтримки галузей та регіонів, зайнятості населення, інших пріоритетів соціально-економічної політики. Також враховуються питання здоров'я населення, суспільного порядку, необхідності обмеження соціальних наслідків зловживання алкоголем [41, с. 88].

Існує багато наукових розробок з питань розкриття сутності акцизного оподаткування. Аналіз наукових публікацій щодо сутності терміну «акцизний податок» показав, що у наш час не існує єдиного підходу до його дефініції та розуміння. Про це свідчить наявність різних трактувань, що є у економічній, спеціальній літературі та словниках. Оглянувши вітчизняні джерела ми прийшли до висновку, що досі ще не сформовано єдиного підходу до розуміння поняття акцизного

оподаткування. Так, В.І. Коротун під акцизним оподаткуванням пропонує розуміти обкладення податками у вигляді надбавки до ціни переважної кількості або окремих видів товарів, робіт чи послуг залежно від напрямів бюджетно-податкової політики окремої держави [29, с. 180–186].

Є.В. Косарева розкриває акциз як непрямий податок переважно на монополізовані та соціально шкідливі товари, який концентрує грошові ресурси з метою нейтралізації негативних наслідків від споживання, а також забезпечує стягнення частини надприбутків, отриманих монополізованими структурами. [30].

І.І. Хлебнікова інститут акцизного оподаткування визначає як систему правових норм, що впорядковують поведінку формальних платників і фактичних носіїв акцизного податку та механізмів її реалізації щодо трансакції частини доходів платників податку до бюджету держави для забезпечення задоволення інтересів різних соціальних груп і регулювання соціально-економічних процесів у країні [43, с. 6–7].

Економічна енциклопедія трактує визначення акцизу як непрямий податок, що встановлюється як надлишок до загального обороту реалізації товарів за єдиною чи кількома ставками [15].

Слід відзначити дефініція даного поняття в Податковому кодексі звучить наступним чином акцизний податок - непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених цим Кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції) [36].

Від початку незалежності України список підакцизних товарів неодноразово змінювався. Так, після запровадження акцизного оподаткування в Україні акцизний податок стягувався із таких груп товарів, як продукти харчування (кава, шоколад, цукор, ікра,), предмети гардеробу (одяг з хутра та натуральної шкіри), побутова техніка (мікрохвильові печі, магнітофони, кольорові телевізори, відеотехніка) та інші товари. З часом кількість підакцизних товарів була зменшена та віддана перевага більш традиційним товарам. На сьогодні акцизним податком обкладаються такі товари, як:

- 1) спирт етиловий та спиртові дистиляти;

- 2) алкоголь, включаючи пиво (виняток – квас живого бродіння) ;
- 3) тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну;
- 4) пальне, у тому числі суміші пального;
- 5) транспортні засоби для перевезення 10 чол. і більше (наприклад, автобуси) ;
- 6) легкові автомобілі, включаючи електромобілі, а також інші транспортні засоби для перевезення людей, включаючи вантажопасажирські автомобілі-фургони, гоночні автомобілі;
- 7) моторні транспортні засоби для перевезення вантажів;
- 8) кузови до легкових автомобілів;
- 9) мотоцикли (включаючи мопеди) та велосипеди з допоміжним двигуном, з колясками або без них;
- 10) причепа та напівпричепа для тимчасового проживання у кемпінгах, типу причіпних будиночків;
- 11) електрична енергія;
- 12) рідини, що використовуються в електронних сигаретах (дана продукція почне оподатковуватись акцизом з 01.01.2021 р.).

В Україні, згідно податкового законодавства, акцизний податок обчислюється за адвалорними, специфічними та змішаними (специфічними та адвалорними одночасно) ставками.

Адвалорні ставки акцизного податку, на відміну від специфічних, застосовуються при потребі захисту податкової бази від інфляції. Для країн з високими темпами інфляції це дуже важливо. Хоча податкові надходження до бюджету можна підтримувати на потрібному рівні і при використанні специфічних ставок акцизного податку за умови, що вони постійно коригуються з огляду на інфляцію.

Якщо в країні недосконала система адміністрування податків та існує проблема зниження вартості імпортованих та вітчизняних товарів то застосовуються специфічні ставки акцизного податку. Причиною цього є той факт, що специфічні ставки

застосовуються до кількості фізичних одиниць підакцизної продукції а не до вартісної оцінки підакцизної продукції.

Іноді найкращим способом реалізувати акцизний податок є змішана форма, тобто поєднання специфічної та адвалорної ставки, або збереження специфічної ставки для деяких товарів.

Специфічні ставки в Україні встановлені в національній грошовій одиниці – гривні та застосовуються для спирту, алкогольних напоїв, пива, тютюну, тютюнової сировини, а для нафтопродуктів і транспортних засобів ставки акцизного податку встановлені в іноземній грошовій одиниці – євро.

Адвалорні ставки для електричної енергії встановлені у відсотках до вартості (без ПДВ) відпущеної електричної енергії для оптового постачальника та електричної енергії, що продається поза оптовим ринком.

Змішані ставки в нашій країні застосовуються лише для сигарет з фільтром, без фільтру та цигарок, тобто одночасно реалізуються ставки у твердих сумах з одиниці реалізованого товару та у відсотках до обороту реалізації товару.

Хоча стягнення акцизного податку є дуже важливим для держави, існують випадки в яких платник акцизу звільняється від сплати, а саме:

- звільнення, які не виконують регулятивної функції, а надаються у контексті дипломатичних чи консульських відносин та на виконання норм міжнародних угод(наприклад ввезення підакцизних товарів на територію України, призначених для офіційного користування дипломатичними представництвами або ввезення на митну територію України підакцизних товарів (крім алкогольних напоїв і тютюнових виробів) як міжнародної технічної допомоги);
- технічні звільнення, оскільки підакцизні товари ввозяться на територію внутрішнього ринку у невеликій кількості та не в комерційних цілях, або безоплатно передаються для знищення(наприклад ввезення суб'єктами господарювання, які мають ліцензії на виробництво тютюнових виробів, еталонних чи тестових зразків тютюнових виробів (не призначених для продажу вроздріб) для проведення досліджень чи випробувань);

- звільнення експортних операцій, продаж підакцизних товарів, що прирівнюється до експорту та розміщення підакцизних товарів у економічних митних режимах(наприклад експортуються платником акцизного податку за межі митної території України або реалізації безпосередньо вітчизняними виробниками алкогольних напоїв і тютюнових виробів магазинам безмитної торгівлі);
- звільнення соціального характеру, які спрямовані на стимулювання певних галузей виробництва та надання додаткових можливостей споживачам та виробникам підакцизної продукції(наприклад реалізація легкових автомобілів для інвалідів або ввезення на митну територію України підакцизних товарів (окрім нафтопродуктів), що використовуються як сировина для виробництва підакцизних товарів, за умови подальшого виготовлення з такої сировини готової продукції на митній території України, з якої сплачується акцизний податок).

Отже, ми з'ясували, що акцизний податок – це непрямий податок на споживання підакцизних товарів, що включається до ціни цих товарів. Визначили які товари були підакцизними раніше та які є зараз, охарактеризували кожну групу. Розповіли та навели характеристику видів ставок акцизного податку в Україні, де згідно податкового законодавства, акцизний податок обчислюється за адвалорними, специфічними та змішаними (специфічними та адвалорними одночасно) ставками.

І хоча стягнення акцизного податку є дуже важливим для держави, ми з'ясували про існування випадків в яких платник акцизу звільняється від сплати а саме звільнення соціального характеру, звільнення експортних операцій, технічні звільнення та звільнення, які не виконують регулятивної функції, а надаються у контексті дипломатичних чи консульських відносин.

1.2. Зарубіжний досвід побудови системи акцизного оподаткування

У Європейському Союзі більшість сфер податкового адміністрування не регламентовано спільним законодавством, проте механізм сплати акцизного податку

гармонізований за принципом «встановлення мінімальних стандартів». Зокрема, в сьомій статті Директиви Ради 2008/118/ЄС від 16 грудня 2008 р. щодо загальних умов справляння акцизів і скасування Директиви Ради 92/12/ЄЕС [37] сказано, що податкове зобов'язання з акцизного податку виникає у момент випуску підакцизних товарів для споживання. Але, не дивлячись на сказане вище, у ст. 9 Директиви розповідається, що сплата акцизу відбувається за процедурою, встановленою країнами ЄС. Тобто, Директива дає широкі повноваження у виборі державою порядку сплати акцизу, обмежуючи цей вибір лише моментом виникнення податкового зобов'язання, тобто випуском підакцизних товарів у вільний обіг для споживання.

Цікавим ми вважаємо досвід Польщі в побудові акцизного оподаткування - спочатку акцизним збором обкладали так звані предмети розкоші (парфуми, хутро, мисливську зброю), але протягом усіх років його дії, завдяки гармонізації з нормами ЄС, його характер суттєво змінився. В даний час товари, що обкладаються акцизним збором у Польщі наступні: алкоголь, алкогольні та спиртні напої, енергетичні напої, природний газ, мінеральні масла, тверде паливо, електроенергія, тютюнові вироби та сам тютюн, а також автомобілі. Каталог цих статей чітко вказує на функції самого податку – забезпечення одного з основного джерел доходу бюджету та забезпечення виконання політики держави щодо охорони здоров'я.

Положення податкової системи ЄС визначають мінімальні рівні акцизного податку. Однак усі держави-члени можуть на основі власної фіскальної політики вільно встановлювати та застосовувати вищі ставки акцизного податку. Цей тип рішень спричиняє значну диференціацію в межах Європейського Союзу величини податкового навантаження для окремих категорій акцизних товарів. Для таких країн, як Польща, які не прийняли єдину валюту, це породжує обов'язок щорічно переглядати оподаткування акцизних товарів та, за необхідності, коригувати свої ставки до національної валюти відповідно до зміни курсу євро. Очевидно, що Європейський Союз, враховуючи спрощення торгівлі, прагне вирівняти ставки акцизного податку по всій громаді.

Ставки акцизного податку виражаються в злотах за одиницю даного товару (паливо, алкоголь, електроенергія), у відсотках від максимальної роздрібною ціни (тютюнові вироби) та у відсотках від ціни товару (парфумерія).

Ставки акцизного збору для легкових автомобілів:

- 18,6% для автомобілів з об'ємом двигуна більше 2000 см³
- 3,1% для автомобілів з об'ємом двигуна менше 2000 см³

Ставка акцизу на автомобільний бензин становить 1540 злотах за 1000 літрів.

Ставки акцизного податку на тютюнові вироби на території Польщі:

- для сигарет - від 206,76 злотах за кожну 1000 одиниць та 31,41% від максимальної роздрібною ціни до 228,10 злотах за кожну 1000 одиниць та 32,05% від роздрібною ціни;
- для куріння тютюну - з 141,29 злотах за кілограм і 31,41% від максимальної роздрібною ціни до 155,79 злотах за кілограм і 32,05% від роздрібною ціни;
- для сигар та сигарил - від 393 злотах до 433 злотах за кілограм;
- для сушеного тютюну - від 229 злотах до 252,25 злотах за кілограм.

Акцизні ставки на алкоголь в Польщі наступні:

- для етилового спирту - від 5704 до 6275 злотах за гектолітр 100 об.%,
- для пива - від 7,79 до 8,57 злотах за гектолітр
- для вина та ферментованих напоїв - від 158 до 174 злотах за гектолітр,
- для проміжних продуктів (включаючи портвейн) - від 318 до 350 злотах за гектолітр

В Сполучених Штатах Америки акцизні податки - це податки на споживання, що стягуються з певних товарів, послуг та видів діяльності. Вони можуть бути як податком за одиницю (наприклад, податок за галон бензину), так і відсотком ціни (наприклад, податком на авіаквиток). Як правило, акцизні збори стягуються з виробників або оптових торговців і включаються в ціну, яку сплачують кінцеві споживачі.

Якщо ми проаналізуємо справляння акцизного податку то побачимо певну тенденцію – доходи федерального акцизного податку з часом зменшувались

порівняно з розмірами економіки. У відсотках до валового внутрішнього продукту надходження від акцизного податку зменшились з 2,7 відсотка в 1950 році до 0,7 відсотка до 1979 року (додаток 1). Надходження тимчасово збільшились через податок на прибуток із сирової нафти, який було введено в 1980 році, але без урахування цього податку (пунктирна лінія на додатку 1) дохід становив близько 0,7 відсотка ВВП протягом 1980-х і 1990-х. Доходи від акцизного податку у відсотках до ВВП знову зменшувались протягом 2000-х років і на даний момент становлять приблизно 0,4 відсотка.

Доходи від акцизного податку перераховуються або до загального фонду, або розподіляються до цільових фондів, призначених для конкретних цілей. Акцизні податки загального фонду складають приблизно 40 відсотків від усіх надходжень акцизів, а решта 60 відсотків спрямовуються до цільових фондів.

В загальний фонд надходять акцизні податки якими обкладаються товари та послуги найбільшими серед яких є алкоголь, тютюн та медичне страхування. Інші акцизні податки загального фонду включають податки на місцеву телефонну службу, транспортні засоби з високим рівнем викидів в атмосферу, хімікати, що руйнують озоновий шар, та соларії.

Акцизні податки які надходять в цільові фонди використовуються для фінансування транспорту, а також на охорону навколишнього середовища та на забезпечення оздоровчого комплексу. Найбільшими цільовими фондами є «Highway Trust Fund» та «Airport and Airway Trust Fund». Бюджет цих фондів на 90 відсотків складається з надходжень від акцизного податку- в основному за рахунок податків на бензин та інше транспортне паливо (Трастовий фонд шосейних доріг) та авіаперевезень (Цільовий фонд аеропортів та повітряних шляхів)[1].

В США система акцизного оподаткування побудована на 5 основних категоріях які становлять більше 90% відсотків від загального доходу федерального бюджету від акцизного податку, а саме:

- автомобільні дороги;
- авіація;
- тютюн;

- алкоголь;
- охорона здоров'я.

Доходи від акцизного збору, пов'язані з автомобільними дорогами, у 2019 році склали 40,5 мільярда доларів, що становить 41 відсоток усіх надходжень від акцизного податку. Податки на бензин та дизельне паливо, які складають відповідно 18,4 та 24,4 цента за галон, складають понад 90 відсотків загального прибутку від податку на шосе, а решта – від податків на інші види палива, вантажні автомобілі, причепи та шини. Більшість інших моторних видів палива також обкладаються акцизами, хоча "частково звільнене" паливо, вироблене з природного газу, оподатковується нижчими ставками.

Дохід від акцизних зборів, спрямованих до Цільового фонду аеропортів та повітряних шляхів, склав у 2019 році 16,0 млрд. дол., що становить 16 відсотків усіх надходжень акцизного податку. За даними Бюджетного бюро Конгресу, понад 90 відсотків авіаційних акцизів надходило від оподаткування пасажирських авіаквитків, а решта надходила від податків на авіаційні вантажі та авіаційне паливо.

Внутрішні авіаперевезення оподатковуються 7,5 відсотками податку на основі ціни квитка плюс 4,30 доларів США (у 2020 році) за кожен сегмент польоту (один зліт та одна посадка). З внутрішніх вантажних перевезень стягується податок у 6,25 відсотка. Міжнародні прибуття та виїзди оподатковуються в розмірі 18,90 доларів США з людини (у 2020 році); немає податку на міжнародні вантажі. Як внутрішня плата за сегменти, так і міжнародна плата за прибуття та виїзд індексуються на інфляцію.

Дохід від податків на тютюн склав 12,5 млрд доларів у 2019 році, що становило 13 відсотків усіх надходжень акцизного податку. Федеральні акцизні податки встановлюються на тютюнові вироби, до яких відносяться сигарети, сигари, нюхальний тютюн, тютюн для жування, тютюн для люльок та тютюн для самокрутки. Податок обчислюється за тисячу сигар або сигарет або за фунт тютюну залежно від товару. Податок дорівнює приблизно \$ 1,00 за пачку з 20 сигарет. Папір і тубики для сигарет також оподатковуються. Податки на тютюн сплачуються, коли продукція залишає митні приміщення для вільного обігу. Продукція на експорт звільняється від

сплати акцизу. Для контролю за сплатою акцизу з алкоголю та тютюну створений спеціальний контролюючий орган - Бюро з питань оподаткування алкоголем і тютюном.

Дохід від акцизного податку на алкогольні напої склав 10,0 млрд. Доларів США у 2019 році, що становить 10 відсотків від усіх надходжень акцизного збору. Існують різні ставки податку на спиртні напої, вино та пиво. Дистильовані алкогольні напої, як правило, обкладаються податком у розмірі 13,50 дол. Податкові ставки на вина варіюються залежно від типу та вмісту алкоголю, але мінімальна ставка складає 1,07 дол. . Пиво, як правило, обкладається податком у розмірі 18,00 доларів за барель (31 галон або 117 літрів), хоча знижена ставка становить 3 долари. 50 за барель та застосовується до перших 60 000 барелів для пивоварних підприємств, які виробляють менше двох мільйонів барелів. Зверніть увагу, що вміст алкоголю в пиві та вині оподатковується набагато нижчою ставкою, ніж вміст алкоголю в дистильованих спиртних напоях.

Закон про доступну медичну допомогу (ACA), прийнятий у 2010 році, містив кілька акцизних податків, пов'язаних із охороною здоров'я. Найбільша – це щорічна плата за послуги медичного страхування. Вона являє собою фіксовану сукупну суму за кожен календарний рік (9,6 мільярда доларів на 2019 рік), що накладається на страхові компанії відповідно до їх частки на ринку. Різні закони про асигнування призупинили цей податок на 2017 та 2019 роки. Він повернувся у 2020 році, але скасований на 2021 рік.

Починаючи з 2014 року, щорічна плата також застосовується до виробників та імпортерів фірмових ліків, що відпускаються за рецептом, що, як і щорічна плата за постачальників медичних страхових послуг, є фіксованою сукупною сумою для кожного календарного року (2,8 мільярда доларів у 2020 році), розподіленою пропорційно до продажів. Інші акцизні податки, пов'язані з охороною здоров'я, включають 10 відсотків податку на послуги засмаги в приміщеннях за допомогою ультрафіолетових ламп.

Отже, проаналізувавши іноземний досвід акцизного оподаткування на прикладі Польщі та Сполучених Штатів Америки ми визначили групи підакцизних товарів,

ставки акцизного податку, особливості акцизного оподаткування та напрями використання коштів від сплати акцизу в цих країнах. Відштовхуючись від досвіду наведених вище країн ми вважаємо доцільним запровадити в Україні акцизне оподаткування страхових компаній за прикладом США та оподаткування акцизним податком енергетичних напоїв за прикладом Польщі. На нашу думку, це дозволить не тільки збільшити надходження бюджету від акцизного оподаткування, що покращить фінансування виконання покладених на державу функцій, а й зменшити споживання потенційно небезпечних товарів у випадку з енергетичними напоями. Ми вважаємо, що застосування специфічних ставок при оподаткуванні акцизним податком енергетичних напоїв максимально ефективним, адже це дозволить як і у випадку із оподаткуванням алкогольних напоїв уникнути махінацій пов'язаних із заниженням вартості товару. У випадку зі страховими компаніями акцизний податок накладатиметься лише на послуги медичного страхування. Він являє собою фіксовану сукупну суму за кожен календарний рік, що накладається на страхові компанії та розподіляється відповідно до їх частки на ринку.

РОЗДІЛ 2

АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК ЯК СКЛАДОВА ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

2.1 Роль акцизного податку у формуванні доходів бюджетної системи України

Для стабільного та ефективного розвитку держави потрібні фінансові ресурси які забезпечують виконання покладених на державу функцій органами влади та вирішення актуальних проблем суспільства. Зведений бюджет України – це документ, який містить план по формуванню та використанню фінансових ресурсів. Він наповнюється з різних джерел фінансування, основними з них є податкові та неподаткові надходження. На акцизний податок, згідно офіційних статистичних даних, припадає близько 10% усіх джерел формування Зведеного бюджету України. Саме тому ми вирішили дослідити динаміку та структуру доходів від акцизного оподаткування до Зведеного бюджету країни, Державного бюджету України а також місцевих бюджетів. На рис. 2.1 наведемо розподіл надходжень Зведеного бюджету України 2019р. по основним групам доходів

Рис. 2.1 – Розподіл доходів Зведеного бюджету України за 2019р. [сформовано на основі 40]

З наведеного рисунка бачимо, що основним наповнювачем бюджету є надходження від податків - 83%, неподаткові надходження складають 16,5%, цільові фонди та доходи від операцій з капіталом по 0,2% та офіційні трансферти від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій та донорських установ складають 0,1% від загального числа доходів Зведеного бюджету України. У цьому бюджеті акцизний податок відноситься до податкових надходжень та складає 10,7% сукупних доходів. Тобто, доходи від акцизного оподаткування перевищують доходи від цільових фондів, операцій з капіталом та офіційних трансфертів від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій та донорських установ разом узятих.

Далі ми пропонуємо проаналізувати структуру доходів Державного бюджету України за 2019 рік.

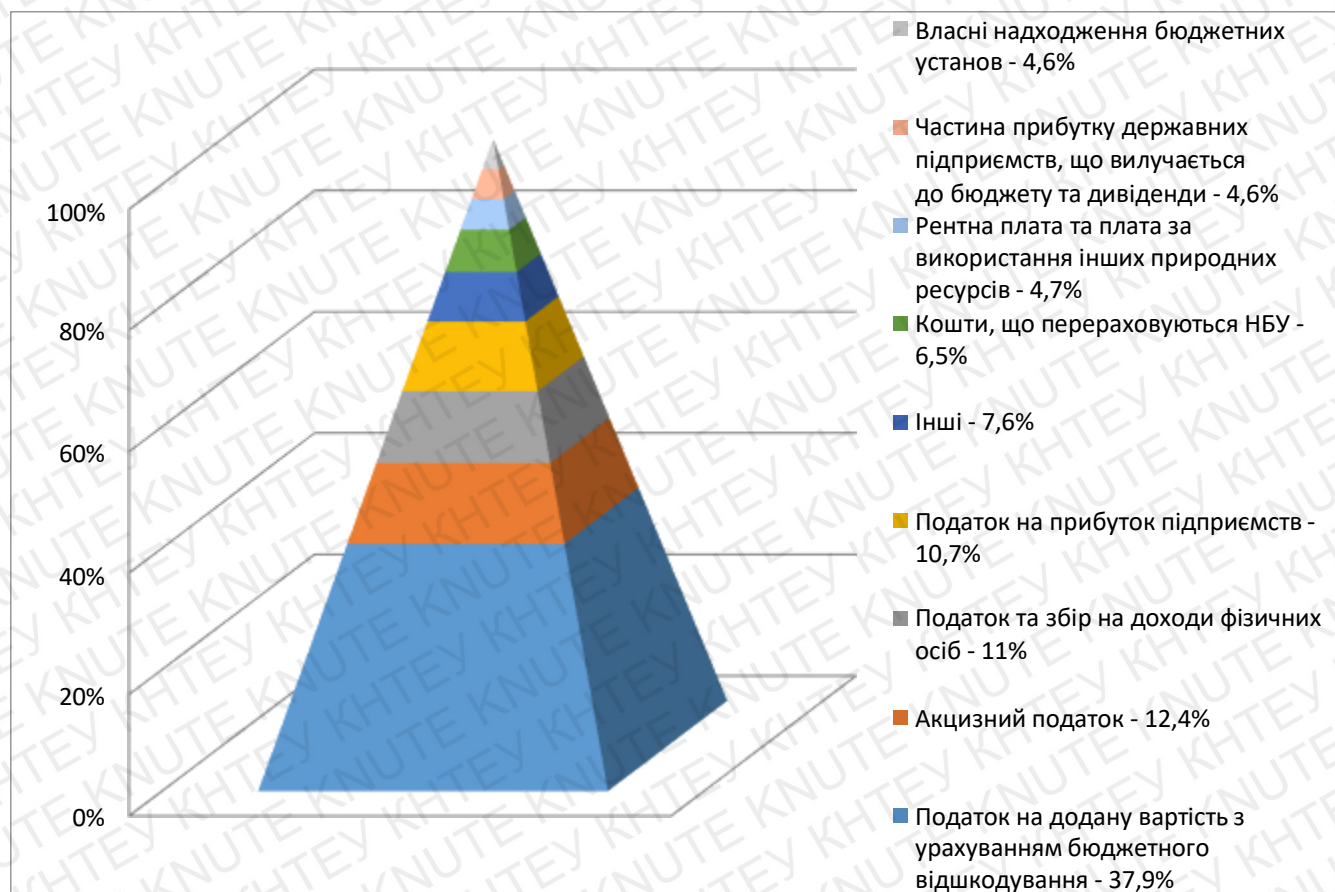

Рис. 2.2 – Бюджетоутворюючі доходи Державного бюджету України за 2019р.

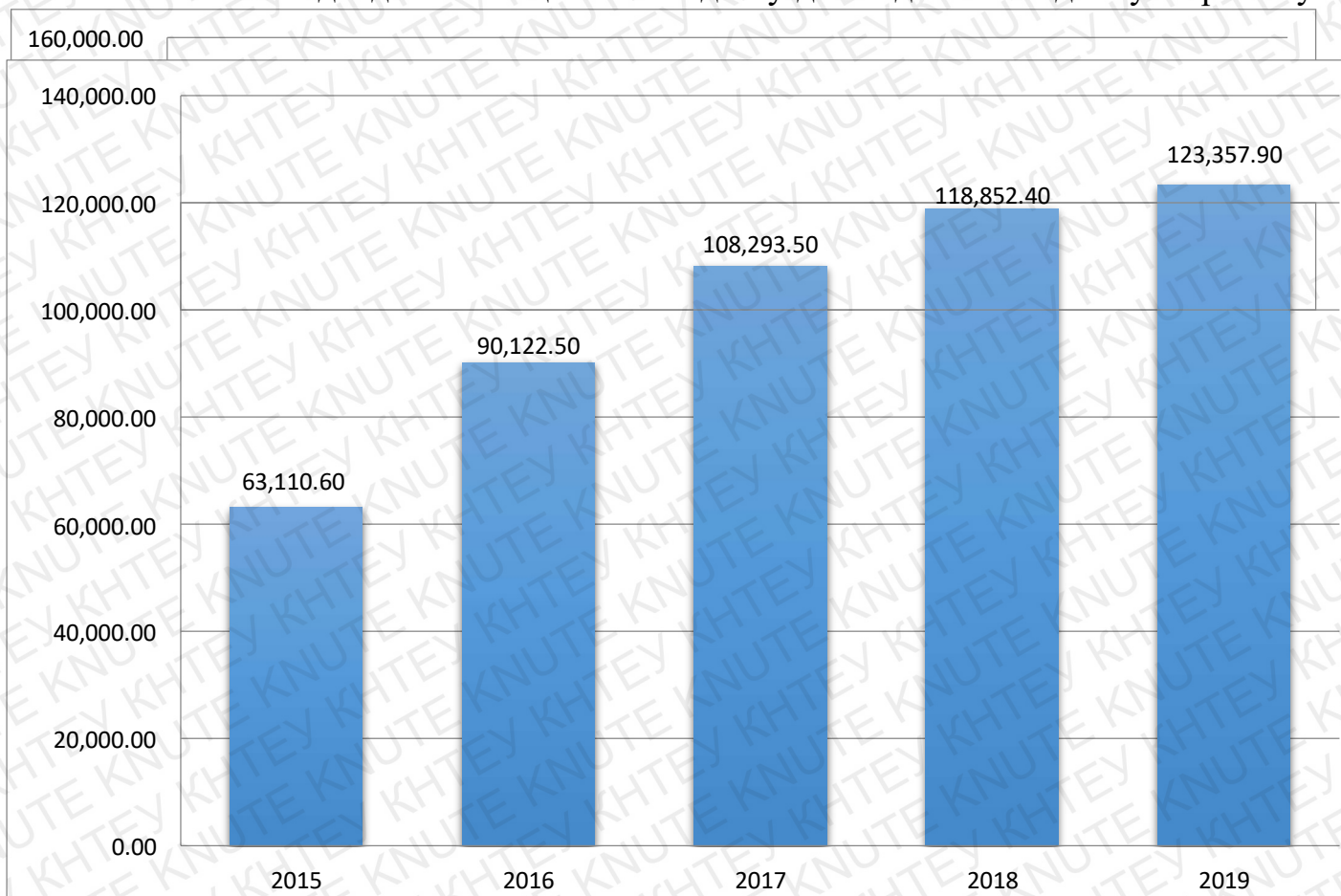
[сформовано на основі 40]

У структурі Державного бюджету України найбільшу питому вагу займає податок на додану вартість, і навіть з урахуванням бюджетного відшкодування він складає 37,9%. Наступним по величині доходів є акцизний податок який займає 12,4%

від загального числа. Частка податку на доходи фізичних осіб в 2019 складала 11% а податку на прибуток підприємств 10,7%. Кошти, що перераховувались НБУ склали 6,5% а рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів займає 4,7%. 4,6% займає частина прибутків державних підприємств, що вилучається до бюджету та дивіденди. Власні надходження бюджетних установ також складають 4,6%. Інші доходи в Державному бюджеті України складають 7,6%.

Обов'язковим ми вважаємо проаналізувати динаміку надходжень від акцизного оподаткування до зведеного, державного та місцевих бюджетів. На рисунку 2.3. ми зобразили дані про надходження акцизного податку до Зведеного бюджету України 2015-2019р.р.

Рис. 2.3 – Надходження акцизного податку до Зведеного бюджету України у

2015-2019 роках (без міжбюджетних трансфертів) [сформовано на основі 40, 18, 19,20,21,22]

Аналізуючи наведену вище статистику можемо дійти висновку, що з кожним роком доходи від акцизного податку в структурі Зведеного бюджету України зростали, особливо великий ріст спостерігався у 2016 та 2017 роках. Показники

доходів акцизного оподаткування в 2015 році складала 70795,2 млн. грн., в 2016 році доходи складала 101750,7 млн. грн., в 2017 році доходи складала 121449,4 млн. грн., в 2018 році 132649,8 млн. грн. а в 2019 доходи складала 137076,4 млн. грн.

На рисунку 2.4. ми зобразили дані про надходження акцизного податку до Державного бюджету України у 2015-2019р.р.

Рис. 2.4 – Надходження акцизного податку до Державного бюджету України у 2015-2019 роках(без врахування міжбюджетних трансфертів) [сформовано на основі 40, 18, 19,20,21,22]

Відштовхуючись від даних наведених на рисунку 2.4,можемо дійти висновку, що доходи від акцизного податку Державного бюджету України з кожним роком лише зростали. В 2015 році доходи від цього виду податку складала 63110,6 млн. грн., в 2016 році спостерігається суттєвий ріст доходів, вони склали 90122,5 млн. грн., що аж на 27011,9 млн.грн. більше ніж в попередньому році за аналогічний період. Також суттєвий ріст порівняно з попереднім роком спостерігався і в 2017 – 108293,5 млн. грн., що на 18171 млн.грн. більше. В 2018 доходи від акцизного оподаткування склали 118852,4 млн. грн. а в 2019 році надходження акцизного податку до Державного бюджету України (без врахування міжбюджетних трансфертів) складала 123357,9 млн. грн.

Наступним важливим етапом нашого дослідження є аналіз динаміки надходжень акцизного податку до місцевих бюджетів. Статистичні дані для аналізу наведені на рисунку 2.5.

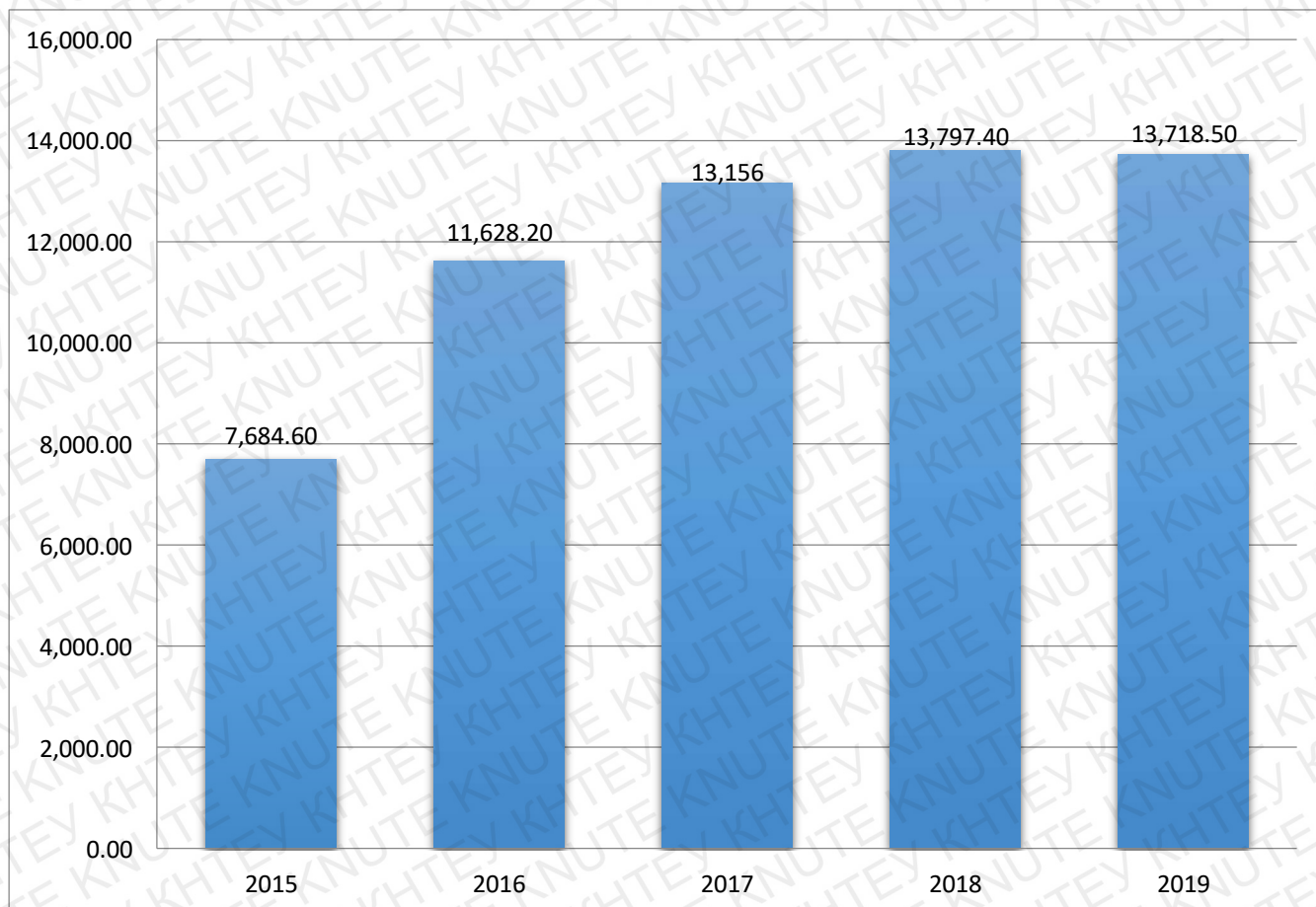

Рис. 2.5 – Надходження акцизного податку до місцевих бюджетів України у 2015-2019 роках(без врахування міжбюджетних трансфертів) [сформовано на основі 40, 18, 19,20,21,22]

Аналізуючи динаміку доходів акцизного податку у Зведеному та Державному бюджетах ми прийшли до висновку, що дохід кожного року зростає. Не є виключенням й доходи акцизного податку місцевих бюджетів, крім показника 2019 року, який порівняно з попереднім роком характеризувався зменшенням надходжень. Найбільшим ростом характеризується 2016 рік де доходи порівняно з попереднім роком виросли на 3943,6 млн. грн. та склали 11628,2 млн. грн. У 2015 ж році доходи склали 7684,6 млн. грн. Другий по величині ріст доходів акцизного оподаткування в розрізі 2015-2019 років спостерігається у 2017 році, в якому доходи від цього типу податку склали 13156 млн.грн., що на 1527,8 млн.грн. більше ніж у попередньому

році. У 2018 році надходження від акцизу склали 13797,4 млн.грн., а у 2019 році доходи місцевих бюджетів України від акцизного оподаткування зменшились порівняно з попереднім роком на 78,9 млн.грн. та склали 13718,5 млн.грн.

Важливим вважаємо дослідити динаміку питомої ваги акцизного податку в структурі доходів Державного бюджету України у 2015-2019 р.р. Статистичні дані зображені на рисунку 2.6.

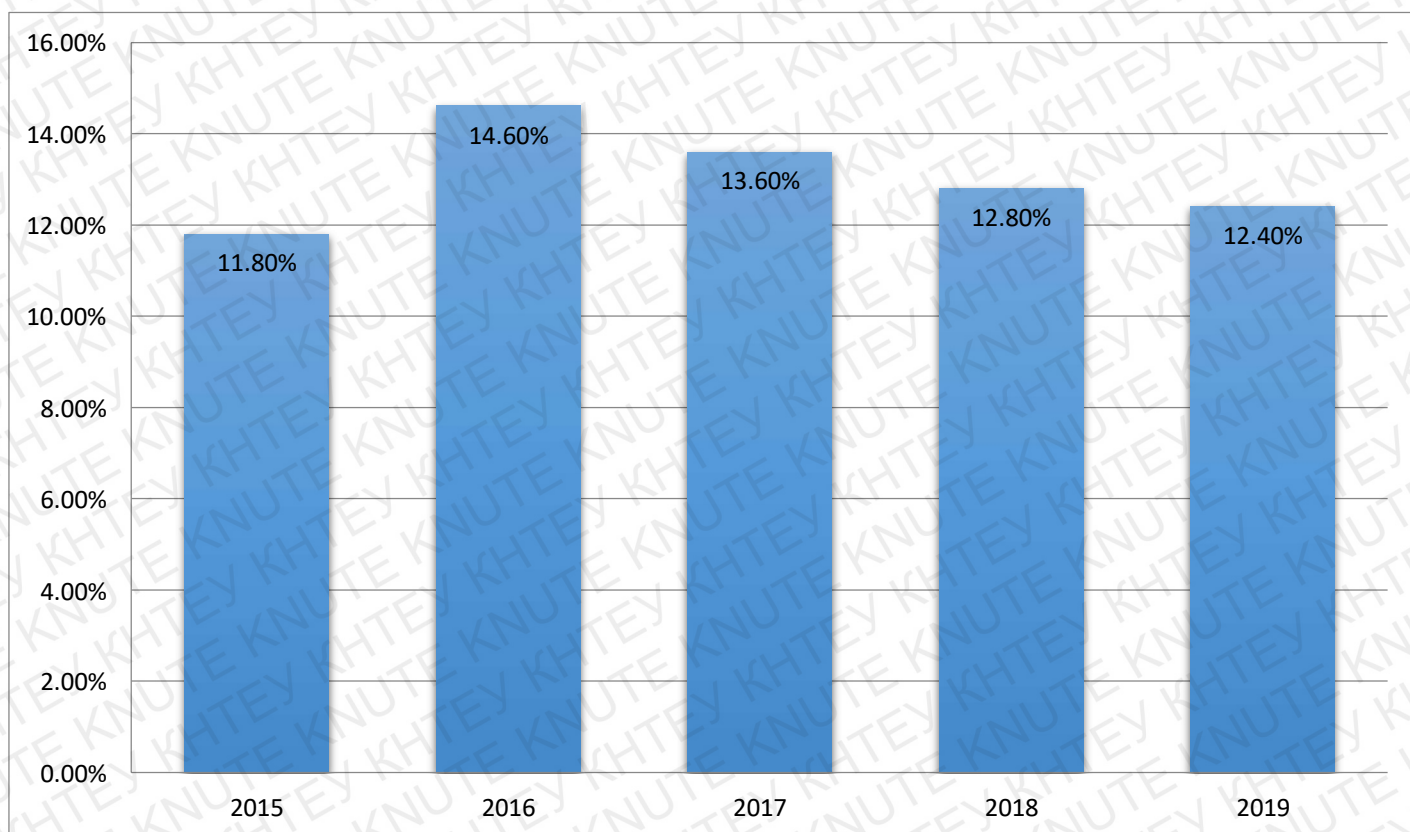

Рис. 2.6 – Питома вага акцизного податку у загальній сумі доходів Державного бюджету України у 2015-2019 роках[сформовано на основі 40, 18, 19,20,21,22]

Аналізуючи динаміку питомої ваги акцизного податку у загальній сумі доходів Державного бюджету України можемо спостерігати, що ріст показників відбувся лише в 2016 році коли показник дорівнював 14,6%. Ріст склав 2,8% порівняно з попереднім роком в якому питома вага акцизного податку в структурі бюджету складала 11,8%. Кожен наступний рік доходи від акцизного податку складали все меншу частину державного бюджету, незважаючи на постійний ріст надходжень акцизного оподаткування. В 2017 році питома вага була на рівні 13,6% від сукупних доходів бюджету. В 2018 році показник зменшився на 0,8% в порівнянні з попереднім

роком та складав 12,8%. У 2019 році питома вага акцизного податку в загальній сумі доходів державного бюджету України склала 12,4%.

Також ми вважаємо за потрібне вивчити динаміку акцизного податку сплаченого з вироблених на території України підакцизних товарів та динаміку акцизного податку сплаченого з ввезених на митну територію України підакцизних товарів. Відповідна статистика наведена на рисунку 2.7.

Рис. 2.7 – Надходження акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних

товарів та акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів до Зведеного бюджету України у 2015-2019 роках [сформовано на основі 40, 18, 19, 20, 21, 22]

Аналізуючи наведені дані надходжень акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів до Зведеного бюджету можемо спостерігати стабільний ріст протягом 2015-2018 років. Найбільшим ростом порівняно з попереднім роком характеризується 2016 рік – показники виростили на 16332,4 млн. грн. та склали 55116,2 млн. грн. У 2015 році сума доходів Зведеного бюджету України від акцизного оподаткування вироблених на території країни товарів становила 38783,8 млн. грн.

2017 рік характеризується стабільним ростом доходів які склали 67774,2 млн. грн. У 2018 році доходи бюджету від вироблення підакцизних товарів на території країни склали 72695,5 млн. грн. 2019 рік характеризується єдиним падінням доходів Зведеного бюджету України від акцизного оподаткування підакцизних товарів вироблених на території України - показник склав 71343,5 млн. грн., що на 1352 млн.грн. менше ніж у попередньому році.

Аналіз статистичних даних доходу Зведеного бюджету України від акцизного оподаткування ввезених на митну територію України підакцизних товарів демонструє стабільний ріст показників. Найбільший ріст зафіксовано у 2017 році – надходження до бюджету склали 47674,4млн.грн. ,що порівняно з попереднім роком на 17668,2 млн.грн. більше, адже в 2016 році показник доходу бюджету від ввезених на митну територію України підакцизних товарів становив 30006,2 млн.грн. Найменший дохід за останні п'ять років зафіксовано у 2015 році, тоді надходження до бюджету акцизного податку від ввезених на митну територію України підакцизних товарів становили 24326,8 млн. грн. 2018 рік характеризувався стабільним ростом, тому показник сягав 54062,3 млн.грн. У 2019 році надходження до Зведеного бюджету України акцизного податку від ввезених на митну територію країни підакцизних товарів склали 59409,8 млн. грн.

Базуючись на даних наведених на рисунку 2.7 можемо зробити висновок щодо співвідношення надходжень Зведеного бюджету України від вироблених на території країни підакцизних товарів та ввезених на митну територію України підакцизних товарів. Дохід від вироблених на території країни підакцизних товарів завжди більший ніж дохід від ввезених на митну територію підакцизних товарів. Ця тенденція зберігається під час кожного базового періоду за минулі п'ять років. Змінюється лише величина різниці цих двох показників. Різниця між ними скорочується протягом останніх 4 років. Однією з причин є стабільний ріст кількості ввезених підакцизних товарів на територію України, а також зменшенням у 2019 році надходжень від акцизного оподаткування вироблених на території України підакцизних товарів. Найбільша різниця між доходами Зведеного бюджету від акцизного оподаткування ввезених на митну територію України підакцизних товарів

та доходами від вироблених на території України підакцизних товарів спостерігається у 2016 році – тоді різниця складала близько 25000 млн.грн. на користь останніх. Найменшою ж різницею між цими акцизними оподаткуваннями характерний 2019 рік де доходи від акцизного податку на ввезені підакцизні товарів на територію України був менший за акцизні надходження від вироблених на території України товарів лише на 11933,7 млн.грн.

Пропонуємо проаналізувати динаміку питомої частки акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів та акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів за останні 5 років. Вищевказана динаміка зображена на рисунку 2.8.

Рис. 2.8 – Питома вага акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів та акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних

товарів у загальній сумі доходів зведеного бюджету у 2015-2019 роках[сформовано на основі 40, 18, 19,20,21,22]

Наведені дані показують сталий ріст питомої ваги як доходів від вироблених товарів так і доходів від завезених товарів у період 2016 року до рівня 7% для першої категорії та 4,5% для другої, порівняно з попереднім роком в якому показники були на рівні 5,9% та 3,7% відповідно. Починаючи з 2017 року спостерігається постійний спад питомої частки доходів акцизного податку Зведеного бюджету України від

вироблених в Україні підакцизних товарів – від 6,7% у 2017 році до 6,1% в 2018 та 5,5% у 2019 році. Така ж ситуація і з питомою частиною акцизного податку. Зведеного бюджету з ввезених на митну територію України підакцизних товарів з одним лише виключенням – в 2019 році показник дорівнював показнику 2018 року та складав 4,6%. В 2018 році питома частина цього виду податків зменшилась на 0,1%, в 2017 питома частина становила 4,7%.

Отже, підсумовуючи все вище наведене ми прийшли до висновку, що доходи від акцизного оподаткування зведеного та державного бюджетів зростають на відміну від динаміки доходів акцизного оподаткування місцевих бюджетів України, яка була позитивною в період 2015-2018 р.р. та вперше за останні п'ять років стала негативною у 2019 році. Також аналізуючи статистичні дані ми зрозуміли, що питома частка акцизного оподаткування в доходах державного бюджету за останні 4 роки зменшується. Доходи акцизного податку з вироблених на території України товарів в період 2015-2018 р.р. характеризувались постійним ростом а в 2019 спостерігався спад. На відміну від вище наведених доходів надходження від акцизного податку від ввезених на митну територію України підакцизних товарів постійно зростають та досягли відмітки в 59409,8 млн. грн. Різниця між доходами за останні 4 роки акцизного податку від надходжень акцизного податку від вироблених на території України товарів підакцизних товарів та ввезених на митну територію України підакцизних товарів скорочується за рахунок більш швидкого росту останніх.

2.2 Особливості акцизного оподаткування в Україні

Основним документом в акцизному оподаткуванні з якого все починається є акцизна накладна – це головний документ, який призначений для контролю сплати акцизу з пального та етилового спирту. Акцизна накладна складається платником в разі проведення наступних операцій з етиловим спиртом та паливом:

- ввезення на митну територію;
- реалізація та/або використання для виробництва непідакцизної продукції;
- власне споживання;
- втрата у межах норми втрат або понад межі;

- псування, знищення пального внаслідок аварії, пожежі, повені, інших форс-мажорних обставин чи інших причин, що непов'язані з природним результатом;
- випаровування в процесі виробництва, обробки, переробки, зберігання або транспортування;
- виробництво в споживчій тарі ємністю до 5 літрів (включно, для пального), а для етилового спирту для медичних цілей – у флаконах не більше 100 куб. см.

В Україні існують електронні системи пов'язані зі збором, зберіганням або використанням інформації щодо акцизного оподаткування. Основними такими системами є СЕАРП та СЕ, ЄРАН. СЕАРП та СЕ – система електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового. Дана система стосується всіх суб'єктів господарювання, що здійснюють реалізацію пального, спирту етилового, включаючи всі стадії обігу пального на митній території України – від їх виробника/імпортера до суб'єктів господарювання, які реалізують пальне та етиловий спирт кінцевому споживачу. Система включає в себе:

- електронний рахунок – це рахунок платника акцизного податку, що відкритий в казначействі та на який перераховуються кошти у сумі достатній для реєстрації акцизної накладної та подачі заявок на поповнення (коригування) залишку пального (спирту етилового);
- облікову картку – це електронний облік обсягів залишку пального (спирту етилового) по кожному платнику податків за кожним кодом товарної номенклатури згідно з УКТ ЗЕД та облік сум залишків коштів платника податку на електронному рахунку з урахуванням овердрафту. Кожний платник має доступ до своєї облікової картки;
- реєстр платників акцизного податку з реалізації пального та етилового спирту – ведеться ДПС, яка щодня має оприлюднювати на офіційному веб-сайті інформацію з даного реєстру із зазначенням їх ідентифікаційних та реєстраційних даних. Реєстрація здійснюється на основі заяви.

Регулювання системи здійснюється з 1 липня 2019 року на основі Порядку електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового, затвердженого постановою Кабміну від 24.04.2019 р. № 408.

ЄРАН – Єдиний реєстр акцизних накладних. Діє на основі Порядку ведення Єдиного реєстру акцизних накладних, затвердженого постановою КМУ від 24 лютого 2016 р. № 114 До ЄРАН вносяться відомості щодо усіх акцизних накладних та розрахунків коригування.

Перелік операцій які не оподатковуються акцизним податком не дуже великий:

- роздрібний продаж пального – скасований ще у 2017 році;
- електронні сигарети та рідини до них – до кінця 2020 року;
- передача електроенергії в межах одного підприємства для власного споживання (пп. 213.1.2 ПКУ);
- реалізації легкових автомобілів для осіб з інвалідністю, легкових автомобілів спеціального призначення, якщо вони оплачуються за кошти місцевого/державного бюджетів (див. пп. 213.3.1 ПКУ);
- ввезення та реалізація кузовів до легкових автомобілів, якщо потім з них виготовляються автомобілі (пп. 213.3.14 ПКУ);
- деякі постачання для ЗСУ, СБУ тощо (див. 213.3.4 ПКУ);
- реалізація алкоголю та тютюнових виробів магазинам безмитної торгівлі (пп. 213.3.8 ПКУ);
- ввезення підакцизної продукції, яка використовується як сировина для виробництва підакцизних товарів (пп. 213.3.6 ПКУ);
- деякі інші випадки, які можна знайти у п. 213.3 ПКУ.

Також існують певні групи товарів які підпадають під акцизне оподаткування, включаються до податкової накладної, але сума зобов'язання з акцизного податку буде дорівнювати нулю. До переліку таких товарів відноситься спирт етиловий для виробництва вин, лікарських засобів також в переліку цих товарів є технічний спирт та біоетанол для виробництва бензину та біопалива.

Існують певні відмінності в структурі підакцизних товарів України та товарів які оподатковуються акцизом в країнах Європи. Хоч більшість підакцизних товарів в Україні є типовими для Європейського Союзу, відповідно до Директиви ЄС 92/12/ перелік підакцизних товарів у країнах – членах ЄС обмежується виключно алкоголем і алкогольними напоями, тютюном та нафтопродуктами. Автомобілів у переліку підакцизних товарів Європейського союзу немає.

У першому розділі ми коротко описали характерні риси акцизного оподаткування в Україні, але не розповіли про базу оподаткування, дату виникнення податкових зобов'язань та порядок обчислення і сплати акцизного податку. Базою оподаткування для груп підакцизних товарів де застосовуються адвалорні ставки є вартість товару за максимальними роздрібними цінами, що включають ПДВ і акцизний податок за специфічними ставками. Для груп підакцизних товарів при обчисленні акцизного податку яких використовуються специфічні ставки базою оподаткування є натуральні одиниці виміру. Виключенням є акцизне оподаткування легкових автомобілів для яких застосовується особлива формула - базова ставка \times коефіцієнт двигуна \times коефіцієнт віку автомобіля. Датою виникнення податкових зобов'язань в не залежності від групи підакцизних товарів є дата реалізації товару.

Порядок обчислення і сплати передбачає самостійне визначення та подання щомісяця акцизної декларації протягом 30 днів після кінця місяця. Якщо ж акцизний податок сплачується по імпортованих товарах до або в день подання митної декларації.

Також торгівля і виробництво деяких підакцизних товарів є незаконним при відсутності ліцензії на здійснення таких операцій. Видача ліцензії - надання суб'єкту господарювання права на провадження виду господарської діяльності або частини виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, шляхом прийняття органом ліцензування рішення про видачу ліцензії, про що робиться запис у ліцензійному реєстрі[36]. Ліцензія на виготовлення та торгівлю потрібна для операцій з такими товарами як:

- спирт етиловий;
- спирт коньячний і плодовий,
- алкогольні напої;

- тютюнові вироби.

Не дивлячись на постійні зміни в адмініструванні акцизного оподаткування в Україні, основною метою яких є підвищення його ефективності, звичні проблеми цієї сфери або так звані «дитячі хвороби» акцизного податку залишаються незмінними:

- порушення пов'язані з акцизними марками;
- нецільове використання підакцизних товарів які підпадають під пільгове оподаткування;
- наявність підпільного виробництва підакцизних товарів;
- контрабанда підакцизних товарів;
- тіньовий роздрібний продаж товарів які обкладаються акцизом(в деяких випадках порушення ліцензійного законодавства.

Отже, ми з'ясували, що основним документом з якого починається акцизне оподаткування пального та етилового спирту є акцизна накладна яка створюється в разі проведення певних операцій. Також ми проаналізували що являють собою електронні системи збирання, зберігання та використання інформації – СЕАРП та СЕ і ЄРАН. Реєстр платників акцизного податку з реалізації пального та етилового спирту, облікова картка та електронний рахунок – основні складові системи СЕАРП та СЕ. Навели список товарів для проведення операцій з якими потрібна ліцензія та перелік основних проблем акцизного оподаткування з якими бореться наша держава.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

3.1 Пріоритети акцизного оподаткування на сучасному етапі економічного розвитку.

Пріоритети акцизного оподаткування в Україні завжди були чіткими та стабільними. Основним пріоритетом акцизу було забезпечення бюджету певним високим відсотком доходів в незалежності від економічного становища в країні. Особливо гостро це відчувалось після кризи 2008 року коли у країні не було часу чекати відновлення рівня доходів населення для забезпечення потрібного рівня доходів бюджету, тоді підняття ставок акцизного податку на певні групи підакцизних товарів забезпечило мінімальний рівень ресурсів потрібний для виконання державою покладених на неї функцій. В той період питома вага акцизних надходжень в структурі доходів зведеного бюджету зросла з 4,3% у 2008 році до 7,5% у 2009 році та 9% у 2010 році. Не дивлячись на те, що останні 4 роки існує тенденція до зменшення питомої ваги акцизного податку в структурі доходів зведеного бюджету, це відбувається за рахунок росту надходжень з інших джерел доходів бюджету. Не зважаючи на зменшення питомої ваги доходи до Зведеного та Державного бюджетів України від акцизного податку кожного року зростають.

Також акцизне оподаткування за рахунок обкладання податковими платежами груп підакцизних товарів, що призводить до подорожчання останніх а відповідно зменшення попиту, має на меті зменшити споживання шкідливих для споживачів товарів. Особливо це характерно для акцизного оподаткування тютюнових виробів та алкоголю. Підвищення ставок акцизу на тютюнові вироби згідно з дослідженнями призводить до зменшення числа людей які хотіли почати курити та зменшує кількість людей які тільки почали курити. Кількість затятих курців в такому випадку не зменшується адже їхня залежність від сигарет є занадто великою, щоб відмовитись від куріння. Існує поняття доступності сигарет – це відсоток денного доходу який

витрачається на купівлю сигарет. Вважається, якщо цей відсоток перевищує 12 – 13 % денного доходу потенційного покупця то він майже гарантовано перейде на нелегальні тютюнові вироби. Тобто, при встановленні ставок акцизного податку потрібно враховувати можливість росту тіньової економіки підакцизної групи товару. Ми дослідили обсяг постачання (виробництво-експорт+імпорт) та споживання (виробництво-експорт+імпорт-зміни залишків) тютюнових виробів та зобразили його на рисунку 3.1

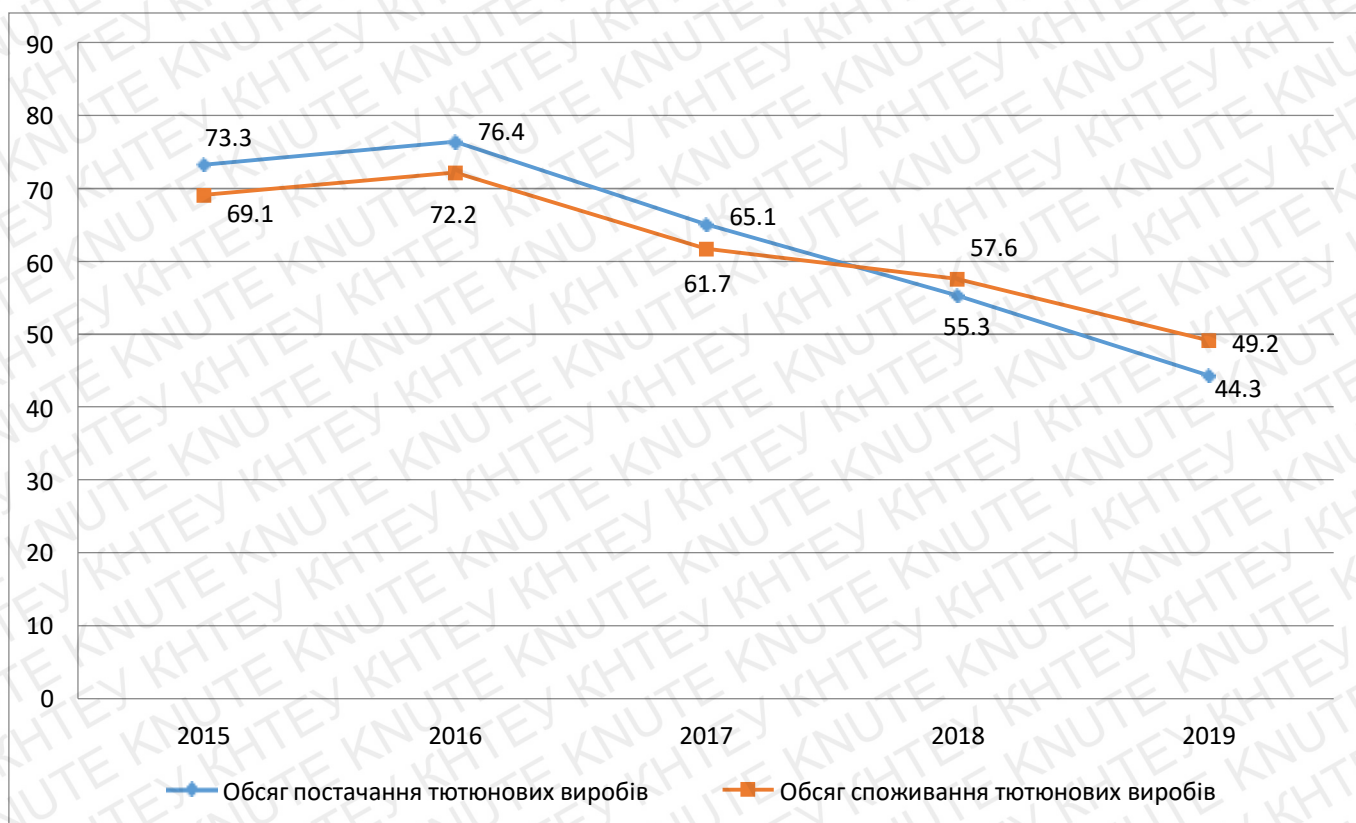

Рис. 3.1 – Обсяг постачання та обсяг споживання тютюнових виробів в Україні 2015-2019р.р. млрд.шт. [13].

Відштовхуючись від вищенаведеного рисунку можемо прийти до висновку, що з 2017 року спостерігається стабільне падіння обсягу постачання тютюнових виробів, що на нашу думку пов'язано із суттєвим ростом специфічної ставки на сигарети. У 2015 році обсяг постачання дорівнював 73,3 мільярдам штук, у 2016 році він дорівнював 76,4 мільярди штук. 2017 рік характерний показником в 65,1 мільярдів штук тютюнових виробів, а 2018 рік 55,3 мільярди штук. У 2019 році обсяг постачання тютюнових виробів в Україну сягав найнижчого за останні 5 років показника в 44,3 мільярди штук.

Обсяг споживання тютюнових виробів, судячи з рисунку 3.1, зростає лише в 2016 році коли обсяг спожитих тютюнових виробів становив 72,2 млрд. шт. що на 3,1 млрд.шт. більше ніж у 2015 році де показник становив 69,1 млрд.шт. Починаючи з 2017 року обсяг споживання тютюнових виробів постійно зменшується. У 2017 році 61,7 млрд.шт, у 2018 році 57,6 млрд.шт а у 2019 році обсяг споживання тютюнових виробів становив 49,2 млрд.грн. Різниця між постачанням та споживанням тютюнових виробів у 2018-2019 роках пояснюється наявністю залишків продукції на складах.

Для пояснення причини зменшення обсягу споживання та постачання тютюнових товарів пропонуємо проаналізувати динаміку рівня специфічної ставки на сигарети яка зображена на рисунку 3.2.

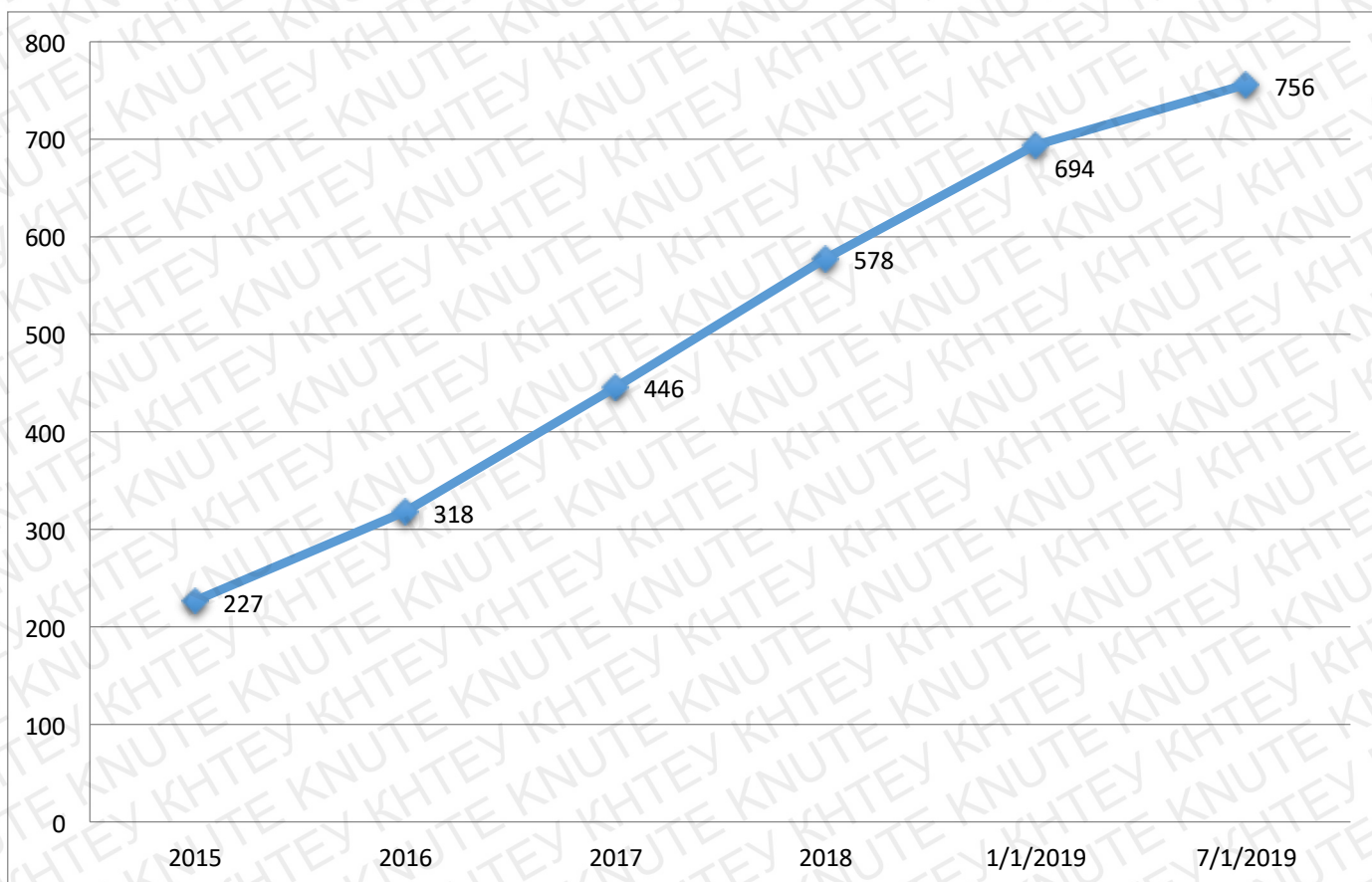

Рис. 3.2 – Розмір специфічної ставки податку на тютюнові вироби 2015-2019р.р. у грн. за тис.шт. [13].

Як бачимо на рисунку 3.2 специфічна ставка на тютюнові вироби за останні 5 років тільки зростала. Найменше значення було у 2015 році та становило 227 гривень за тисячу штук. У 2016 році спостерігаємо суттєвий ріст ставки податку, вона сягала

318 гривень за тисячу штук. 2017 характерний різким підвищенням розміру специфічної ставки податку на тютюнові вироби, порівняно з попереднім роком ставка податку виросла на 128 грн. за тис.шт. та становила 446 гривень за тисячу штук. У 2018 році темпи росту були такими ж як і у попередньому році, саме тому ставка акцизного податку сягала 578 гривень за тисячу штук. 2019 рік характерний двома змінами специфічної ставки податку на тютюнові вироби – 1 січня ставка зростала на 20% і 1 липня ставка зростала ще на 9%, що і стало причиною рекордно високої специфічної ставки на тютюнові вироби в 694 гривні за тисячу штук на початку року, та в 756 гривень за тисячу штук після введення в дію липневого підвищення.

Незважаючи на вище наведені факти зменшення рівня постачання та споживання тютюнових виробів, за рахунок підвищення специфічної ставки до зведеного бюджету надходження від акцизного оподаткування лише зростали. Пропонуємо вивчити статистику надходжень акцизного податку до Зведеного бюджету України.

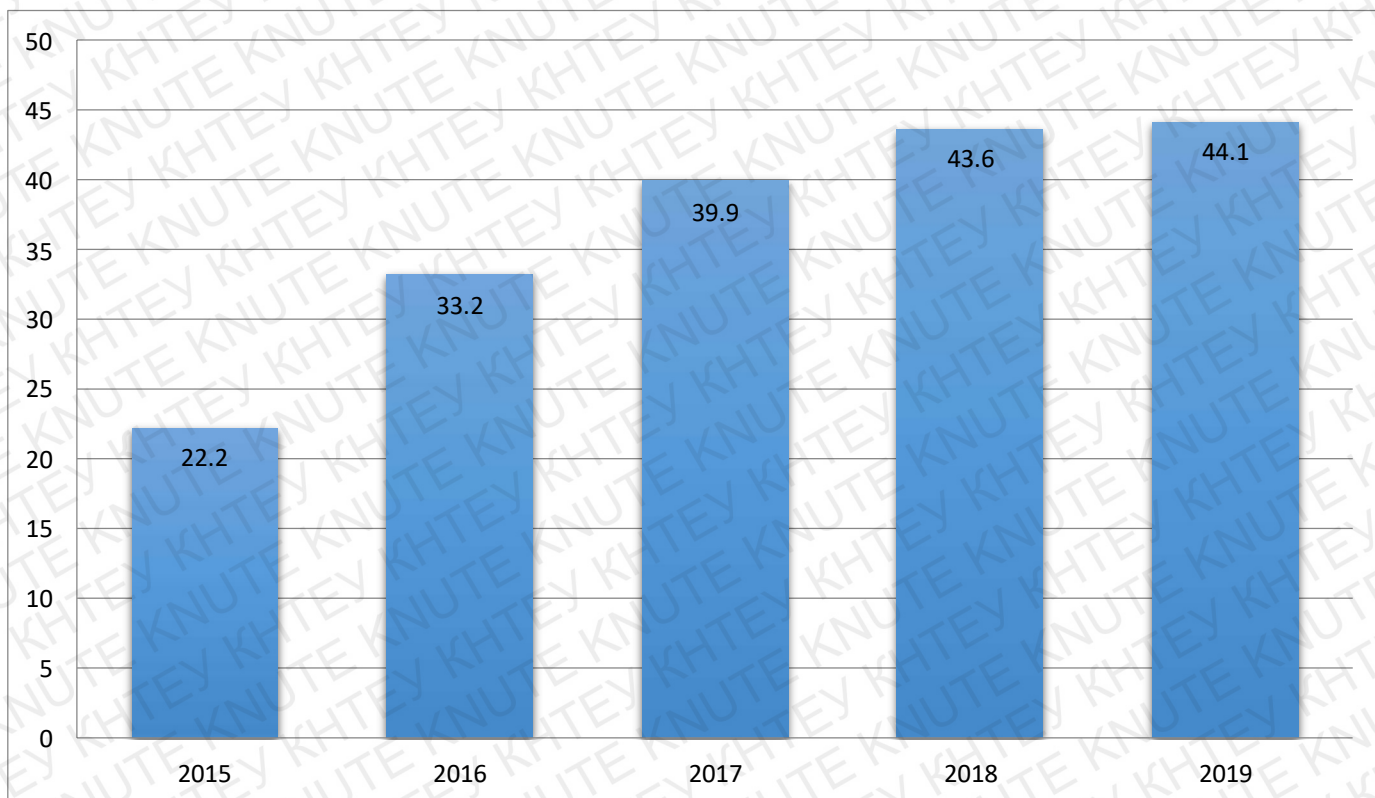

Рис. 3.3 – Надходження акцизного податку з тютюнових виробів до Зведеного бюджету України 2015-2019р.р. млрд.грн. [13].

Аналізуючи рисунок 3.3 можемо прийти до висновку, що надходження акцизного податку з тютюнових виробів до Зведеного бюджету України постійно зростали. Найбільший ріст спостерігався у 2016 році – 33,2 млрд.грн. за рік, що на 11 мільярдів гривень більше ніж у 2015 році, в якому доходи становили 22 мільярди гривень. 2017 рік характеризується стабільним ростом і показником акцизних надходжень який дорівнює 39,9 млрд.грн. На 3,7 млрд.грн. виросли доходи у 2018 році порівняно з попереднім роком і склали 43,6 млрд.грн. У 2019 році надходження від акцизного податку на тютюнові до Зведеного бюджету України дорівнювали 44,1 млрд.грн.

Продовжуючи тему пріоритету акцизного оподаткування щодо зменшення покупок шкідливих підакцизних товарів ми вважаємо за потрібне дослідити динаміку акцизного податку з лікєро-горілочаних виробів. Динаміка обсягу реалізації лікєро-горілочаної продукції зображена на рисунку 3.4.

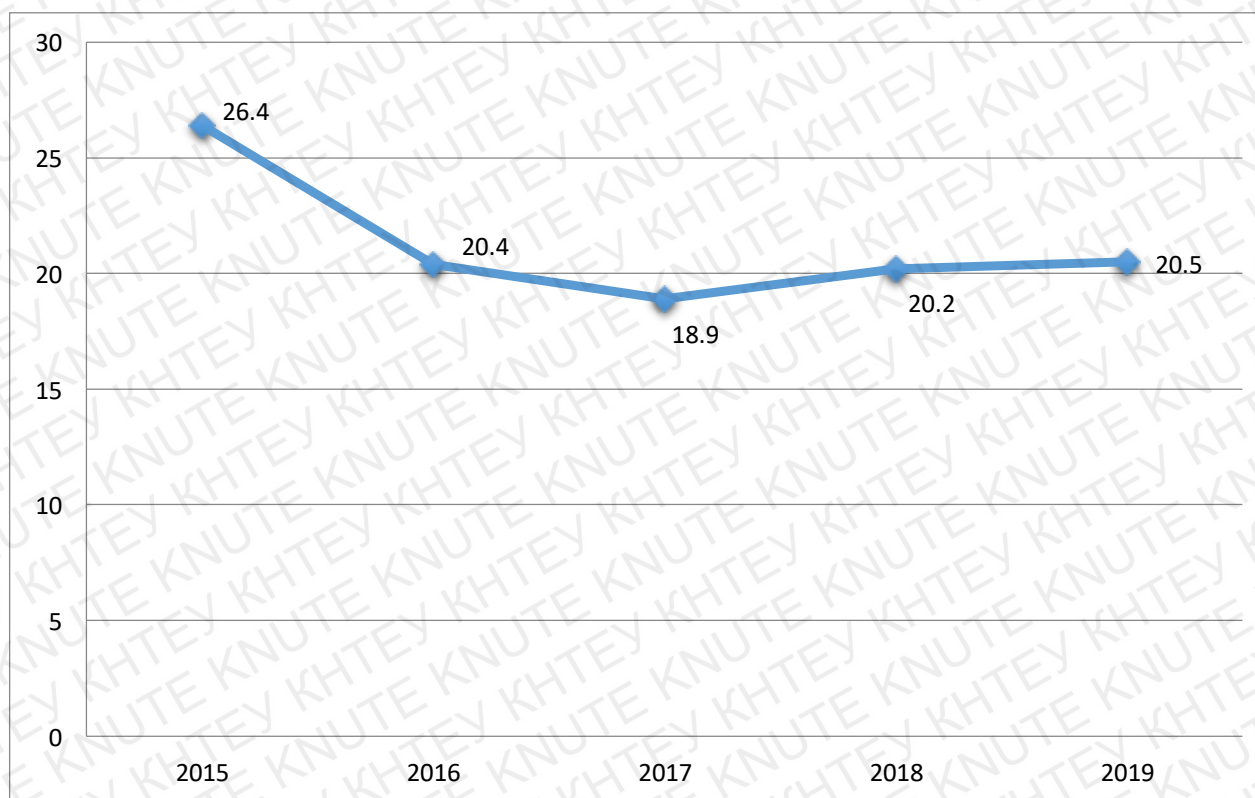

Рис. 3.4 – Обсяг реалізації лікєро-горілочаних виробів в Україні 2015-2019р.р. млн.грн. [13].

Виходячи з рисунка 3.4 можна зробити висновок, що з 2015 по 2017 рік обсяг реалізації лікєро-горілочаних виробів стабільно зменшувався і у 2015 році сягав 26,4

млн.дал. у 2016 році 20,4 млн.дал. а у 2017 році 18,9 млн.дал. З 2018 року спостерігається ріст обсягу реалізованих лікєро-горілочаних виробів до показника 20,5 млн.дал у 2019 році, що на 0,3 млн.дал. більше ніж у 2018 році показник якого сягав 20,2 млн.дал.

На нашу думку, падіння обсягу реалізації лікєро-горілочаної продукції пов'язане із ростом ставки акцизного податку на горілочані вироби. Пропонуємо ознайомитись із статистикою ставки акцизного оподаткування на рисунку 3.5.

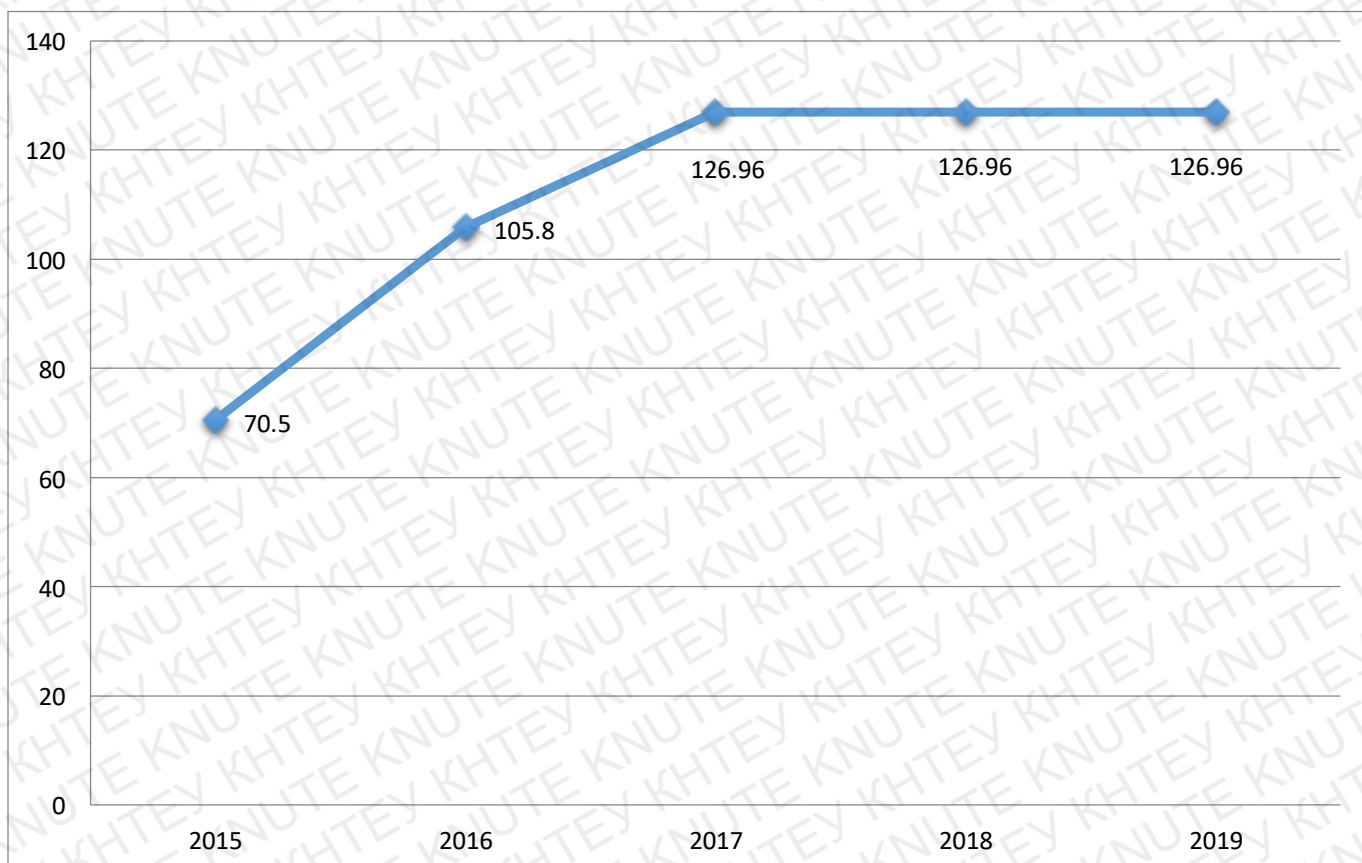

Рис. 3.5 – Ставка акцизного податку на горілочані вироби в Україні 2015-2019р.р. грн. за літр 100% спирту[13]

Аналізуючи рисунок 3.5 можемо спостерігати стабільний ріст ставки акцизного податку у 2016 та 2017 році де показники були 105,8 та 126,96 грн за літр 100% спирту відповідно. Найменша зафіксована за останні 5 років ставка акцизного податку на горілочані вироби сягає 70,5 грн за літр 100% спирту ,відповідає 2015 року. У 2018 та 2019 році підвищення ставки не було, тому вона була на рівні 2017 року та дорівнювала 126,96 грн за літр 100% спирту.

Щоб зрозуміти чи вдало проводилась політика акцизного оподаткування щодо зменшення споживачів шкідливих підакцизних товарів, пропонуємо проаналізувати структуру виробництва лікєро-горілочаних виробів зображену на рисунку 3.6.

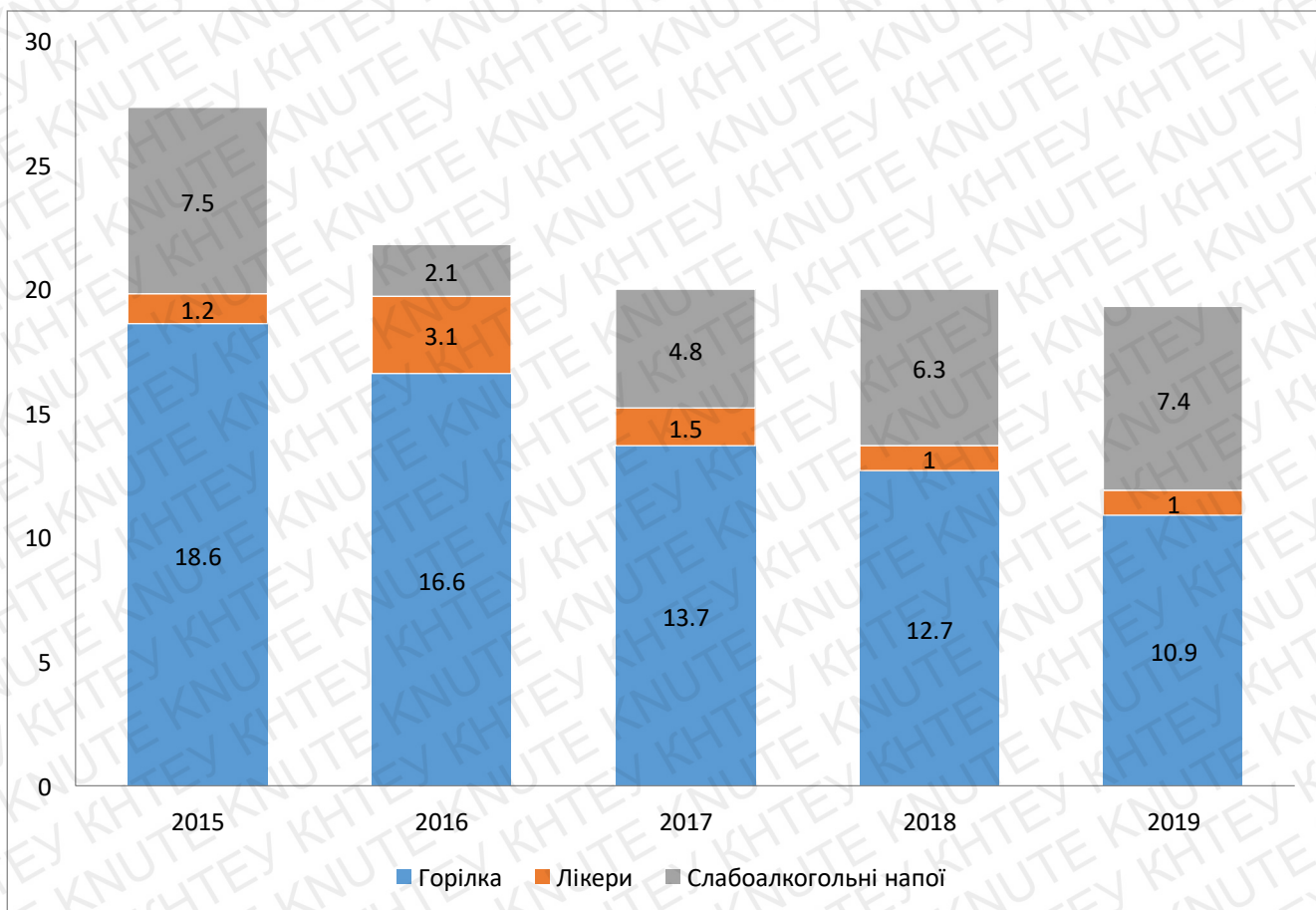

Рис. 3.6 – Структура виробництва лікєро-горілочаних напоїв 2015-2019р.р.
млн.дал. [13]

Аналізуючи статистику виробництва горілки ми бачимо її стабільне зменшення впродовж останніх 5 років. У 2015 році обсяги виробництва сягали 18,6 млн.дал. , у 2016 цей показник зменшився на 2 млн.дал. та становив 16,6 млн. дал. 2017 рік характерний показником виробництва горілки у кількості 13,7 млн.дал., що рівно на 1 млн.дал більше ніж у наступному році. В 2019 році показник обсягу горілки сягав найменшого рівня за останні 5 років і дорівнював 10,9 млн.дал.

Динаміка виробництва лікєру схожа з динамікою виробництва горілки – вона постійно падала, крім 2016 року у якому обсяги виробництва зросли на 1,9 млн.дал. порівняно з попереднім роком і сягали 3,1 млн.дал., та крім 2019 року у якому показники порівняно з 2018 роком не змінились і дорівнювали 1 млн.дал. У 2017 році

обсяги виробництва горілки зменшились на 1,6 млн.дал. порівняно з 2016 роком та становили 1,5 млн.дал.

Найцікавішим, на нашу думку, є динаміка обсягів виробництва слабоалкогольних напоїв, яка характеризується зменшенням у 2016 році до обсягів 2,1 млн.дал., що на 5,4 млн.дал. менше ніж у попередньому році, та в подальшому постійним ростом з 4,8 млн.дал у 2017 році до 6,3 млн.дал. у 2018 році та обсягу виробництва слабоалкогольних виробів до рівня 7,4 млн.дал. у 2019 році

Підсумовуючи дані за останній рік – обсяги виробництва лікєро-горілочаних виробів у 2019 році скоротились на 3,1% проти попереднього року, при цьому обсяги виробництва горілки скоротились на 13,9%, слабоалкогольних напоїв зросли на 18,0%.

На нашу думку, причиною вищенаведених явищ є підняття акцизної ставки на горілчані вироби – залежність графіку обсягу виробництва горілочаних виробів від графіку ставки акцизного податку на горілчані вироби в Україні помітно відразу.

Ми пропонуємо визначити як вплинули всі вищенаведені зміни акцизного оподаткування лікєро-горілочаних виробів на доходи зведеного бюджету України.

Відповідне дослідження зображене на рисунку 3.7.

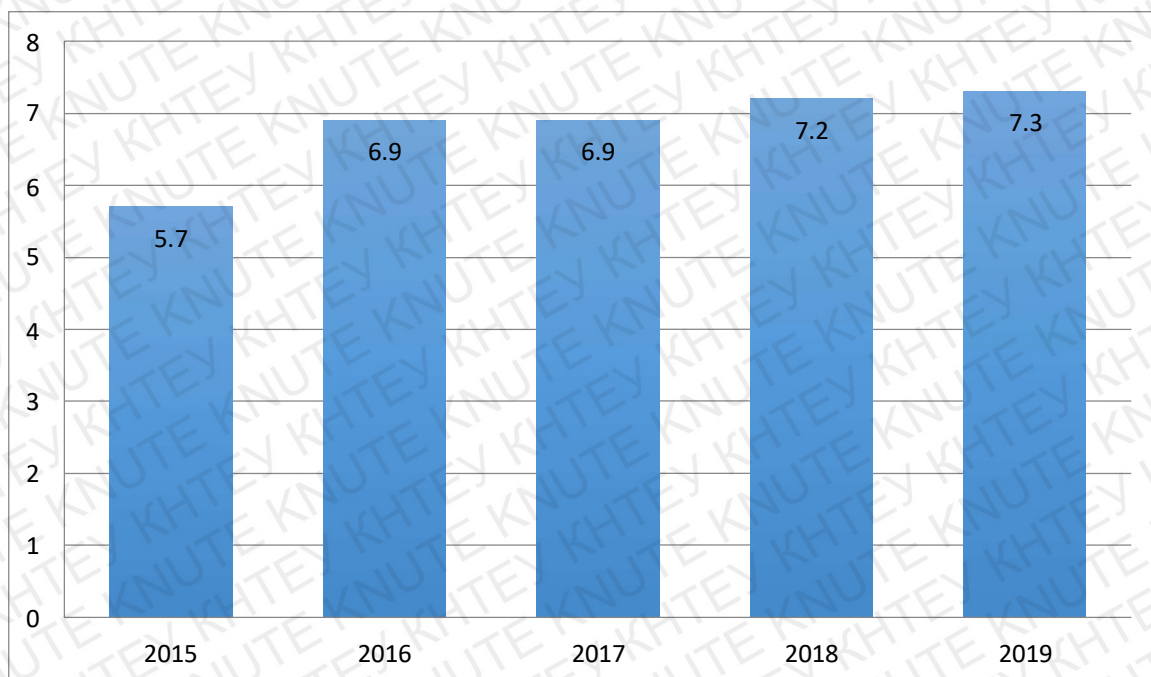

Рис. 3.7 – Надходження акцизного податку з лікєро-горілочаних виробів 2015-2019 р.р. млрд.грн. [13]

Аналізуючи рисунок 3.7 ми прийшли до висновку, що надходження акцизного податку з лікєро-горілочаних виробів за останні 5 років лише зростали, незважаючи на зміни ставок та обсягів виробництва алкогольної продукції в країні. Від показника в 5,7 млн.дал до 7,3 млн.дал у 2019 році. У 2018 році надходження сягали 7,2 млн.дал. а у 2016 та 2017 роках вони дорівнювали 6,9 млн.дал.

Таким чином, можна зробити висновок щодо пріоритетів акцизного оподаткування в сучасній економічній ситуації та їх виконання. Пріоритет щодо забезпечення бюджету постійними надходженнями, не дивлячись на будь-які зовнішньоекономічні та внутрішні економічні фактори, повністю виконується – доходи акцизного податку з тютюнових виробів до зведеного бюджету за останні 5 років лише зростали як і надходження акцизного податку з лікєро-горілочаних виробів. Зменшення кількості шкідливих товарів та обсягів їх споживання, як пріоритет акцизного оподаткування, також виконується. Адже обсяги виробництва як тютюнових виробів так і алкогольних напоїв з кожним роком зменшуються, знову ж таки без шкоди для бюджету, що означає меншу кількість людей які будуть погіршувати своє здоров'ю та які замість шкідливих підакцизних товарів вибрали або менш шкідливі, у випадку зі слабоалкогольними напоями, або взагалі перестали купувати, як люди які хотіли почати курити або тільки почали та після підняття акцизу на сигарети припинили вживати тютюнові вироби.

3.2 Шляхи реформування фіскального та регулюючого потенціалу акцизного податку.

Вітчизняні вчені при вивченні природи податків традиційно приділяють значну увагу проявам конкретних функцій цієї категорії, без визначення яких неможливо повністю зрозуміти суспільне призначення певного виду податків. Функції податку – це виявлення його сутності, спосіб показати його властивості.

У випадку з акцизним податком, який виступає важливим елементом централізації частини вартості національного продукту для фінансування державних витрат, ми можемо визначити дві основні функції які він виконує – регулюючу та фіскальну. Ці функції мають об'єктивний характер і існують з моменту виникнення

акцизного податку. Але конкретні прояви їх рис пов'язані з умовами суспільного розвитку. Спочатку акцизне оподаткування у всіх державах вводилося з метою забезпечення виконання фіскальної функції, а регулюючу функцію податку почали виокремлювати пізніше.

Фіскальна функція акцизного податку, як і у всіх інших податків, полягає в наповненні фінансовими ресурсами держави з метою виконання покладених на неї функцій. З цього боку акциз виконує роль «поповнювача» державного бюджету грошовими коштами, та займає важливе місце в структурі доходів державних податкових доходів.

Регулююча функція акцизного податку проявляється в багатьох напрямках основними серед яких є:

- вплив на обсяги виробництва;
- вплив на обсяги споживання підакцизних товарів;
- вплив на структуру та ефективність виробництва;
- регулювання якості виробленої продукції, покращення споживчих характеристик продукту;
- регулювання рентабельності виробництва підакцизних товарів.

Таким чином, уряд підвищуючи ставки акцизного податку напряду впливає на обсяги споживання підакцизних товарів, адже розмір ставки враховується у вартості товару виробником і сплата акцизного податку таким чином перекладається на покупця товару. Зменшуючи обсяг попиту на продукцію уряд автоматично зменшує обсяг пропозиції тобто обсяги виробництва, та регулює рентабельність виробництва підакцизних товарів знову ж таки за рахунок корегування попиту на товар. Зменшити фактичну ціну і підняти попит підакцизного товару виробник може лише за допомогою оптимізації та здешевлення вартості виробництва, таким чином і проявляється вплив на структуру та ефективність виробництва регулюючої функції акцизного податку.

Аналізуючи покладені на акцизний податок функції можемо прийти до висновку, що акциз володіє величезним регулюючим та фіскальним потенціалом.

Шляхи реформування цих потенціалів урядом України ми пропонуємо розглянути на прикладі акцизного податку з пального динаміку якого зображено на рисунку 3.8.

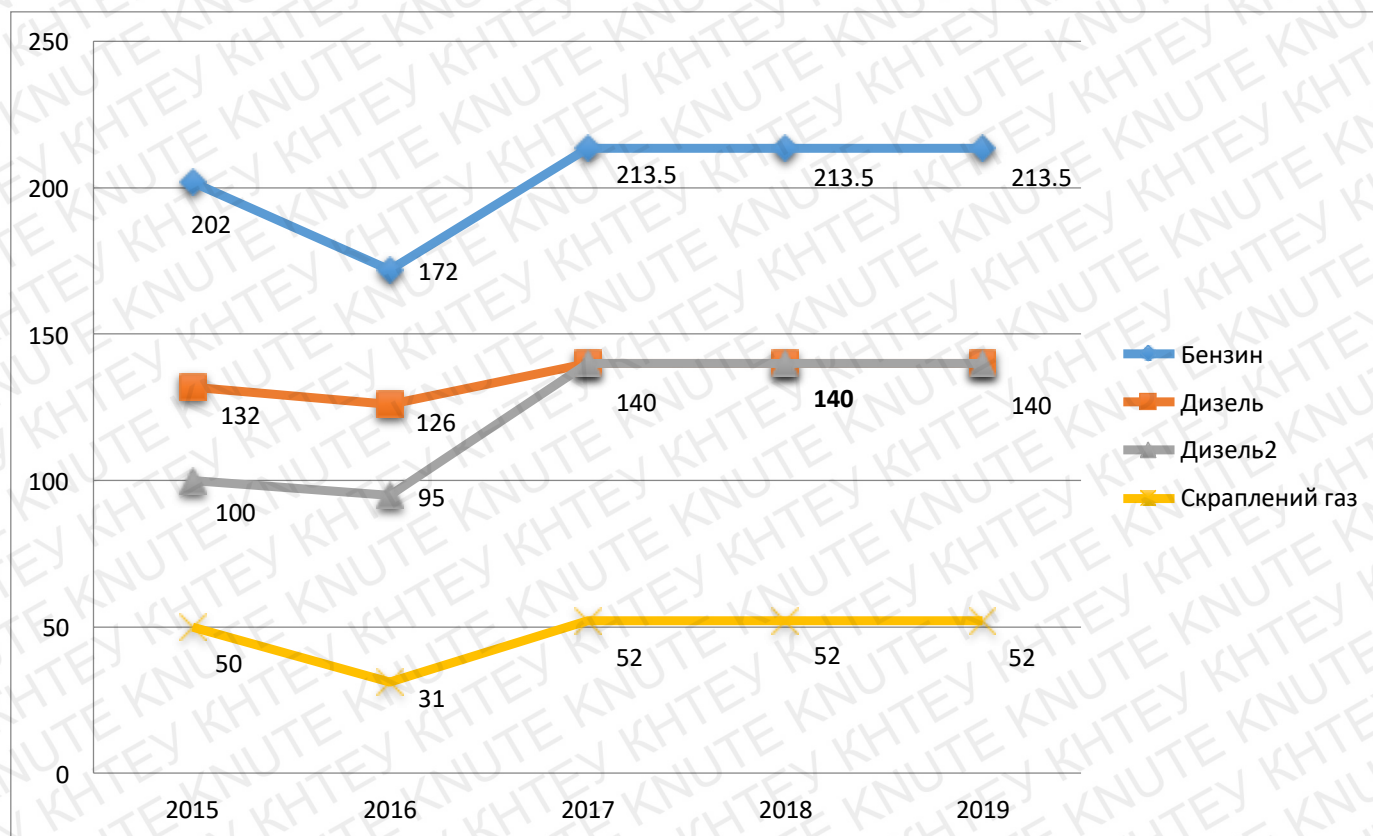

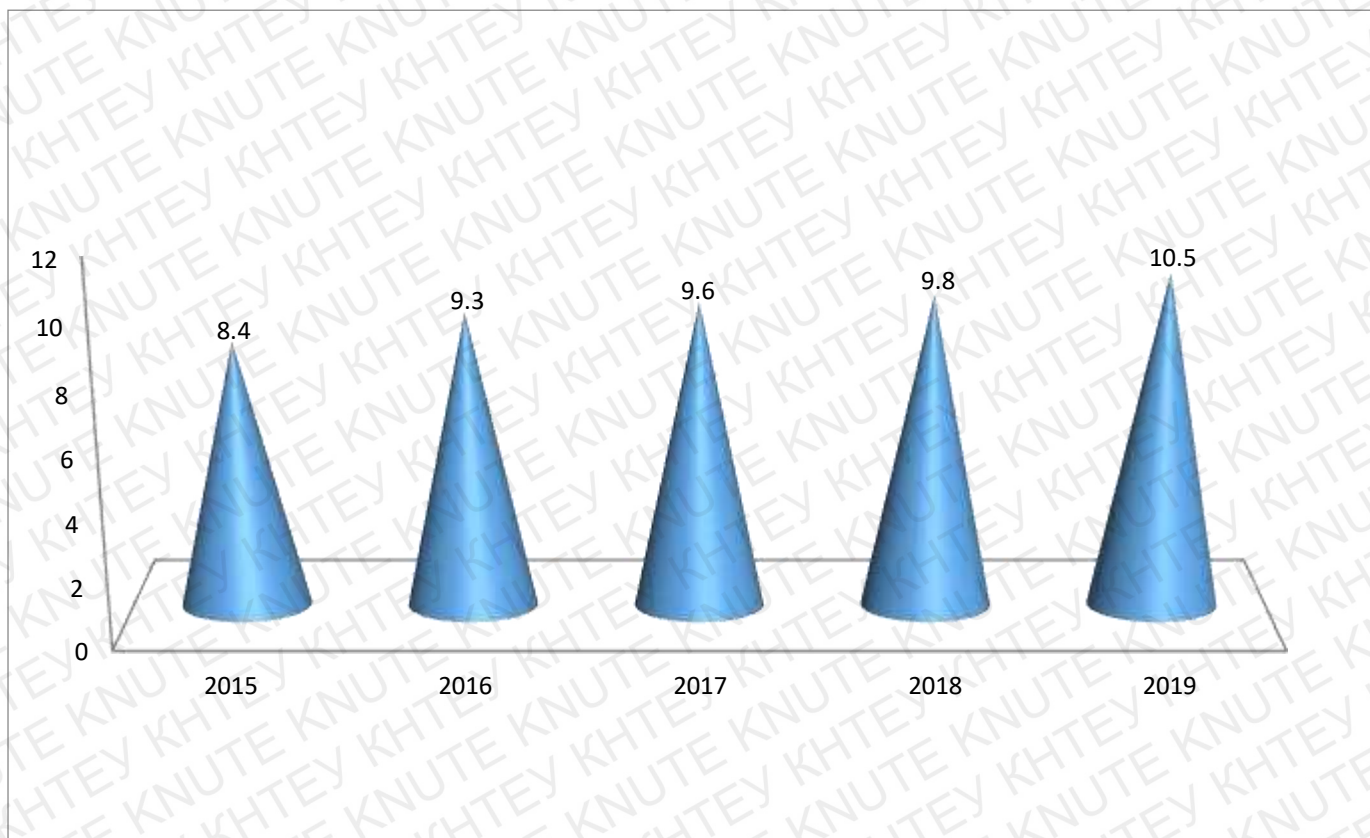
Рис. 3.8. – Динаміка ставок акцизного податку на паливе 2015-2019 р.р.(до 2016 року у євро за 1000кг після 2016 року у євро за 1000л) [13].

Аналізуючи вищенаведені дані ми бачимо зміни ставок акцизного податку на різні види пального – бензину, скрапленого газу та дизельного пального в залежності від вмісту сіри (до 2014 року існувало 4 ставки, в 2014 році замість чотирьох ставок впровадили дві, а 2017 рік відзначився введенням єдиної ставки на всі види дизельного палива). Всі ставки акцизного податку на паливе в не залежності від виду палива характеризуються зменшенням показників у 2017 році – скраплений газ сягав 31 євро за 1000 літрів, що на 19 євро менше ніж попереднього року, бензин становив 172 євро за 1000 літрів, що було нижче показників 2015 року на 30 євро за тисячу літрів, а дві ставки на дизельне паливо сягали 126 та 95 євро за 1000 літрів відповідно, ці показники були нижчими від попередніх років на 6 та 5 євро за тисячу літрів відповідно.

Суттєві зміни акцизного оподаткування дизельного пального відбулись у 2017 році – була введена єдина ставка акцизу для всіх видів дизельного пального яка

становила 140 євро за 1000 літрів. У випадку скрапленого газу ставку акцизу у 2017 році зафіксували на рівні 52 євро за 1000 літрів. В тому ж році оподаткування бензину акцизним податком змінилось – ставка виросла в порівнянні з 2016 роком на 41,5 євро і становила 213,5 євро за 1000 літрів. Ставки наведені в останньому абзаці залишались на тому ж рівні і у 2018 і у 2019 роках.

Після дослідження динаміки ставок акцизного податку на пальне ми

пропонуємо проаналізувати динаміку обсягів реалізації пального в Україні і зробити висновок, щодо впливу ставок на обсяги реалізації.

Рисунок 3.9 – Обсяг реалізації бензину, дизпалива та скрапленого газу в Україні 2015-2019 р.р. млн.тонн. [13].

Відштовхуючись від вищенаведеного рисунку можемо прийти до висновку, що обсяг реалізації бензину, дизпалива та скрапленого газу за останні 5 років лише зростав. Причиною цього, на нашу думку, є зменшення ставок у 2016 році та введення єдиних ставок на кожен вид пального які в подальшому не змінювались, що призвело до більшої впевненості постачальників пального в силу легшого прогнозування та легшого планування причин та наслідків певних економічних явищ які впливатимуть на ринок пального України. Саме так і проявляється регуляторний

потенціал акцизного податку – ввівши ставки які не змінюються та залишаються стабільними, уряд полегшив введення бізнесу для постачальників (особливо дизельного палива за рахунок єдиної ставки з 2017 року), що спричинило стабільний ріст обсягу реалізації.

А як же реалізувався за рахунок зміни ставок фіскальний потенціал акцизного податку? Ми відповіли на це питання аналізуючи динаміку доходів акцизного податку з пального в Україні, яка зображена на рисунку 3.10.

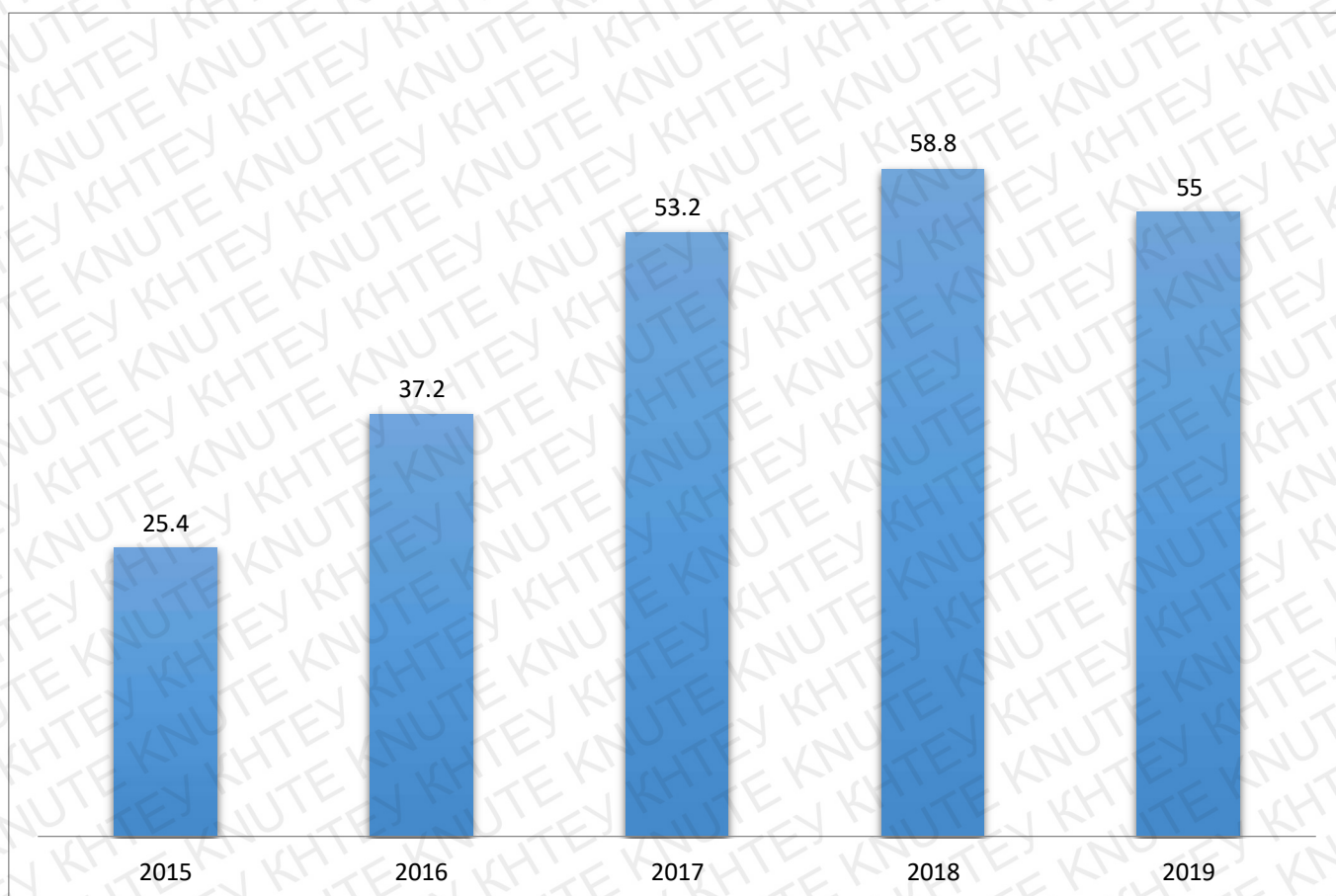

Рис. 3.10 – Надходження акцизного податку з бензину, дизпалива та скрапленого газу[13].

Аналіз рисунку 3.10 показує стабільний ріст доходів акцизу з палива з 2015 по 2018 рік включно. Від 25,4 млрд.грн. у 2015 році до 37,2 млрд.грн. у 2016 році та 53,2 млрд.грн. у 2017 році. 2018 рік характеризувався показником обсягу надходжень акцизного податку з палива на рівні 58,8 млрд.грн. У 2019 році надходження від акцизного податку з пального склали 55,0 млрд грн, тобто вони зменшились на 3,8 млрд грн, або на 6,5% в порівнянні з попереднім роком. Це відбулось передусім через

зміцнення гривні по відношенню до євро - 29,0 грн/євро у 2019 році порівняно з 32,1 грн/євро у 2018 році.

Отже, все вищенаведене є доказом вдалого реалізування фіскального потенціалу акцизного податку в Україні, адже не дивлячись на застосування певних регуляторних дій доходи бюджету від цього не постраждали, що говорить про вдало вибране реформування фіскальної та регуляторної політики уряду в сфері оподаткування підакцизних товарів. Базуючись на наведених дослідженнях у 2 та 3 розділах ми прогнозуємо стабільний ріст числа доходів акцизного податку і надалі, зменшення обсягів споживання шкідливої підакцизної продукції – тютюнових виробів та алкогольних напоїв, відповідно й зменшення обсягів їх постачання та реалізації. Але проаналізувавши досвід акцизного оподаткування Польщі та Сполучених Штатів Америки, ми пропонуємо шляхи підвищення доходів від акцизного оподаткування за рахунок введення акцизу на медичне страхування та енергетичні напої. На нашу думку, це дозволить не тільки збільшити надходження бюджету від акцизного оподаткування, що покращить фінансове забезпечення виконання покладених на державу функцій, а й зменшити споживання потенційно небезпечних товарів у випадку з енергетичними напоями. Ми вважаємо застосування специфічних ставок при оподаткуванні акцизним податком енергетичних напоїв максимально ефективним, адже це дозволить як і у випадку із оподаткуванням алкогольних напоїв уникнути махінацій пов'язаних із заниженням вартості товару. Він являє собою фіксовану сукупну суму за кожен календарний рік, що накладається на страхові компанії та розподіляється відповідно до їх частки на ринку. Згідно медичної реформи яка була нещодавно прийнята, у 2021 році більшість медичних закладів перейдуть на формулу оплати за конкретну послугу, що забезпечить стабільний попит на медичне страхування і введення акцизного податку на цей товар дозволить забезпечити стабільний дохід акцизного оподаткування.

Висновки

Провівши дослідження ми прийшли до висновку, що останнім часом Україна характеризується посиленням ролі податкового регулювання яке має на меті вирішити практичні соціально-економічні завдання держави, для забезпечення виконання яких потрібні великі фінансові ресурси. Акцизний податок має змогу забезпечувати країну певною частиною цих ресурсів за допомогою свого фіскального потенціалу. Система акцизного оподаткування у провідних країнах світу формується з огляду на необхідність дотримання балансу інтересів виробників та споживачів, суспільної необхідності підтримки галузей та регіонів, зайнятості населення, інших пріоритетів соціально-економічної політики. Також враховуються питання здоров'я населення, суспільного порядку, необхідності обмеження соціальних наслідків зловживання алкоголем.

Основними системами пов'язаними зі збором, зберіганням або використанням інформації щодо акцизного оподаткування є СЕАРП та СЕ, ЄРАН. СЕАРП та СЕ – система електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового. ЄРАН – Єдиний реєстр акцизних накладних.

Ми з'ясували які операції не оподатковуються акцизним податком, а які товари оподатковуються акцизом але за нульовою ставкою.

Базою оподаткування для груп підакцизних товарів де застосовуються адвалорні ставки є вартість товару за максимальними роздрібними цінами, що включають ПДВ і акцизний податок за специфічними ставками. Для груп підакцизних товарів при обчисленні акцизного податку яких використовуються специфічні ставки базою оподаткування є натуральні одиниці виміру. Виключенням є акцизне оподаткування легкових автомобілів для яких застосовується особлива формула - базова ставка \times коефіцієнт двигуна \times коефіцієнт віку автомобіля. Датою виникнення податкових зобов'язань в не залежності від групи підакцизних товарів є дата реалізації товару.

Порядок обчислення і сплати передбачає самостійне визначення та подання щомісяця акцизної декларації протягом 30 днів після кінця місяця. Якщо ж акцизний

податок сплачується по імпортованих товарах до або в день подання митної декларації.

Аналізуючи регулюючий потенціал акцизного податку ми дійшли до висновку, що він є одним з найефективніших інструментів регулювання попиту та пропозиції на підакцизні товари. Регулюючий потенціал акцизного податку проявляється через здійснення впливу на обсяги виробництва, на обсяги споживання підакцизних товарів, на структуру та ефективність виробництва, регулювання якості виробленої продукції, покращення споживчих характеристик продукту та регулювання рентабельності виробництва підакцизних товарів.

Провівши дослідження динаміки ставок, обсягів споживання, обсягів постачання та попиту на тютюнові вироби ми прийшли до висновку, що ставки акцизного податку зростають, обсяги споживання та реалізації, відповідно до підвищення ставок, падають а доходи від обкладання тютюнової промисловості акцизним податком стабільно зростають. Можемо зробити висновок про вдалу реалізацію фіскального та регулюючого потенціалу акцизного податку в цій сфері.

Проаналізувавши ситуацію на ринку алкоголю ми прийшли до схожих та трішки різних показників. Обсяги постачання, на відміну від тютюнової продукції, зростають за останні 2 роки а от обсяги споживання та ставки акцизного податку зберігають тенденцію тютюнової промисловості – зменшуються та зростають відповідно. Доходи від оподаткування акцизним податком лікєро-горілчаних виробів за останні 5 років зростають.

Базуючись на наведених дослідженнях у 2 та 3 розділах ми прогнозуємо стабільний ріст числа доходів акцизного податку і надалі, зменшення обсягів споживання шкідливої підакцизної продукції – тютюнових виробів та алкогольних напоїв, відповідно й зменшення обсягів їх постачання та реалізації.

Ми вважаємо уряд України вибрав правильний шлях реформування системи акцизного оподаткування – введення меншої кількості ставок та їх підняття. Адже результати, а саме надходження до бюджету, вирости а рівень споживання шкідливих підакцизних товарів зменшився, що позитивно вплине на населення країни та підвищить якість життя. Але при запровадженні запропонованих нами нововведень а

саме акцизного податку на енергетичні напої та медичне страхування ми прогнозуємо суттєвий ріст доходів акцизного оподаткування та підвищення ефективності реалізації акцизу в Україні.

Список використаних джерел

1. Tax Policy Center [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<https://www.taxpolicycenter.org/briefing-book/what-are-major-federal-excise-taxes-and-how-much-money-do-they-raise>
2. Аксюков С. М. Оптимізація податкової системи України на шляху до економічного розвитку. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2016. № 10.
3. Бечко П. К. Основи оподаткування : навчальний посібник. Київ. 2015.
4. Богатирьова Є. М. Генезис податкових реформ в Україні.. 2017. № 118.
5. Боровик П. М. Недоліки сучасного вітчизняного механізму справляння акцизного податку. 2016. № 2
6. Бутенко Т. В. Переваги та недоліки використання різних форм оподаткування в Україні. 2017. № 4
7. Гребельник О. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності : підручник. – Київ : Центр навчальної літератури, 2015.
8. Гушан О. В., Громмова А.Є. Проблеми і перспективи розвитку оподаткування в Україні. 2017. № 4.
9. Данілов О. Д. Проблеми справляння акцизного збору та шляхи їх усунення. 2016. № 5.
10. Державний веб-портал бюджету для громадян [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2018&budgetType=NATIONAL>
11. Диха М.В., Гончаров Ю.В. Податкова система як складник забезпечення розвитку соціально-економічної системи України. 2018.
12. Дмитренко А.В., Лебедик Г.В. Особливості справляння акцизного податку в Україні та практика оподаткування. 2017. № 12.
13. Доходи зведеного бюджету України за 2019 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk/previous-years-budgets>
14. Дрига А. Б. Активізація акцизного оподаткування в регулюванні соціальних процесів. 2015. № 5.

15. Економічна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://slovopedia.org.ua>
16. Євсєєва І. О., Лисецька Н. М., Трубін І. О. Напрями удосконалення акцизного оподаткування в контексті виконання положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом – Ірпінь : НДІ фінансового права, 2015.
17. Завгородній Є. В. Сучасний аспект митної справи в Україні: становлення та перспективи– Дніпропетровськ, 2016.
18. Звіт про виконання Зведеного бюджету України за 2015 рік / Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richniy-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukraini-za-2015-rik>
19. Звіт про виконання Зведеного бюджету України за 2016 рік / Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richniy-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukraini-za-2016-rik>
20. Звіт про виконання Зведеного бюджету України за 2017 рік / Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richniy-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukraini-za-2017-rik>
21. Звіт про виконання Зведеного бюджету України за 2018 рік / Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2018-rik>
22. Звіт про виконання Зведеного бюджету України за 2019 рік / Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2019-rik>
23. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС за 2019 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/ar-aa-implementation-2019-4.pdf>

24. Карлін М. І. Фіскальна оптимізація: суть, структура, проблеми в Україні та шляхи їх вирішення. 2016. № 4.
25. Кармазіна М. О. Співвідношення бюджетних доходів та надходжень від податків, зборів (обов'язкових платежів). 2017. № 2.
26. Карпенко С.П. Сутність та особливості акцизного оподаткування: світовий досвід та перспективи в Україні. Економіка та держава. 2015. № 3.
27. Карпенко С.П. Фіскальний та регуляторний потенціал акцизного податку в контексті оподаткування тютюнових виробів. 2015. № 3
28. Комарова І.В. Акцизне оподаткування в Україні у контексті європейських тенденцій. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2017. № 1
29. Коротун В.І. Акцизне оподаткування в історії фінансової думки. Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії : збірник наукових праць. 2008. Вип. 3 (12) : ч. 2. С. 180–186.
30. Косарева Є.В., Мартинович В.В. Контролююча діяльність органів доходів і зборів України за нарахуванням та сплатою акцизного податку. 2013. Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії
31. Лазоренко Л. В. Роль акцизів у формуванні доходної частини бюджету. 2014. № 5
32. Лисенко Н. П. Практика справляння акцизного податку в Україні. 2016. № 12
33. Мазур А. В. Удосконалення митного контролю як засіб забезпечення економічної безпеки. 2015. № 4.
34. Мединська Т. В. Особливості застосування акцизу в Україні та деяких країнах світу. 2015. № 22
35. Офіційний сайт Міністерства фінансів України – Режим доступу:
<https://www.mof.gov.ua/uk>
36. Податковий кодекс України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws>

37. Про загальний режим акцизних зборів та якою скасовується Директива 92/12/ЄЕС: Директива Ради ЄС від 16 грудня 2008 р. (2008/118/ЄС). – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/45885>.
38. Радіонов Ю. Д. Проблема ефективності використання бюджетних коштів. 2016. № 5.
39. Соколовська А.М., Єфименко Т.І., Луніна І.О. Система податкових пільг в Україні в контексті європейського досвіду. 2012.
40. Статистичний збірник Міністерства фінансів України «Бюджет України 2019» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik>
41. Трансформація акцизної політики України : монографія / за заг. ред. В.І. Коротуна. Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2015. 404 с.
42. Федорченко О. Є. Досвід адаптації податкової політики та адміністрування податків до вимог ЄС [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4385> 2015. № 10.
43. Хлебнікова І.І. Фіскальні та регулятивні ефекти акцизного оподаткування в Україні : автореф. дис. канд. екон. наук . Ірпінь, 2018. 20 с.
44. Шульга Т.М., Савчук В.С. Проблематика акцизного оподаткування в Україні. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2018. № 2
45. Юрчишена Л.В., Шевчук Ю.І., Концептуальні засади адміністрування та фіскальний потенціал акцизного податку в Україні. Фінанси, облік, банки. № 1 (24). 2019.

Додатки

Додаток А

Відсоток акцизного податку у ВВП

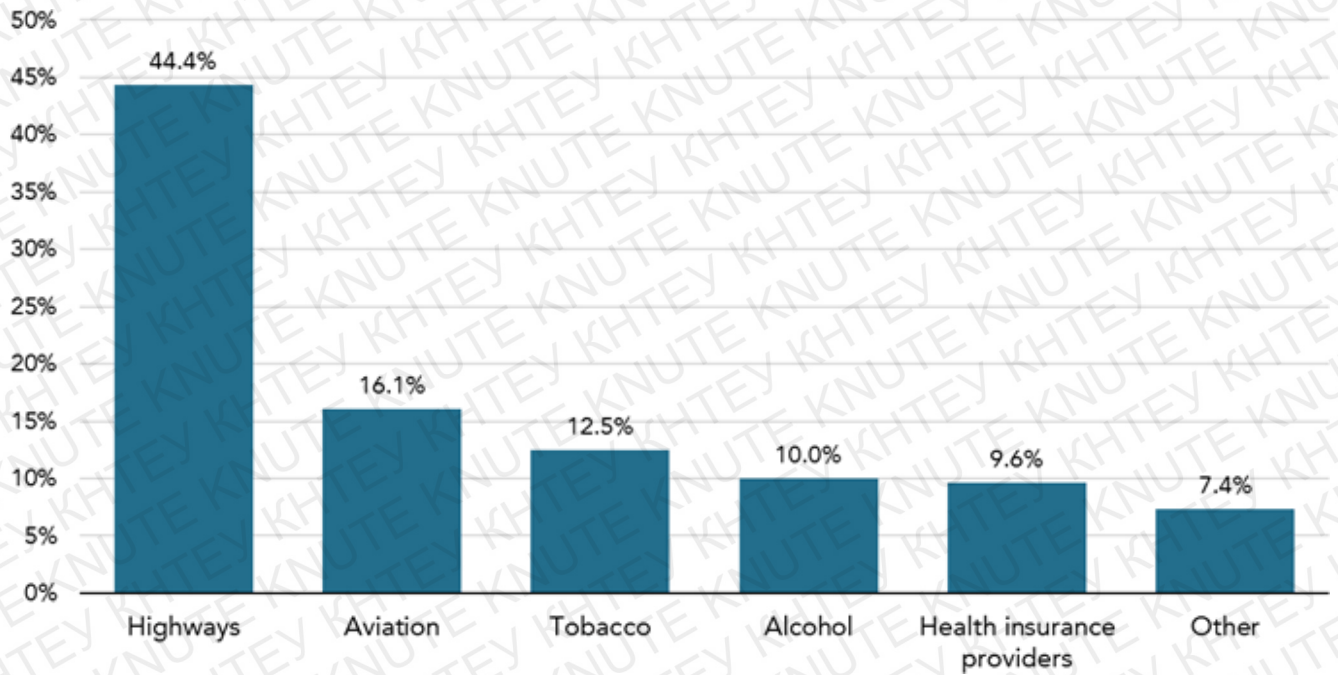

Джерело [1] Tax Policy Center [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://www.taxpolicycenter.org/sites/default/files/briefing-book/3.14.1.pdf>

Додаток Б

Відсоток надходжень акцизного податку по категоріям.

Джерело [1] Tax Policy Center [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://www.taxpolicycenter.org/sites/default/files/briefing-book/3.14.1.pdf>